

Helyi tanterv

Ének - zene

Hat évfolyamos gimnázium

7 - 12. évfolyam

HELYI TANTERVI ÓRASZÁMOK						
6 évfolyamos gimnázium						
<i>Évfolyam:</i>	7.	8.	9.	10.	11.	12.
<i>Heti óraszám:</i>	1	1	1	1	-	-
<i>Évi óraszám:</i>	36	36	36	36	-	-

1. BEVEZETÉS

1.1. Kerettantervi megfelelés, A SZABAD ÓRAKERET FELHASZNÁLÁSA

Az ének-zene tantárgy helyi tantervének az elkészítéséhez a kerettantervben megadott változatok közül az A) változatot használtuk.

A kerettanterv által biztosított 10 %-os szabad órakeret kitöltésére óraszámok elosztásával, melyet elsősorban a generatív készségek, felismerő kottaolvasás, befogadói kompetenciák és zenehallgatás területére osztott szét.

1.2. Célok, feladatok

Az ének-zene tantárgy tanításának legfőbb céljai megismertetni a gyermekeket az éneklés és a zenélés örömeivel, valamint kulcsokat adni számukra a zene élményt nyújtó megismeréséhez, megértéséhez és élvezetéhez.

Ezeknek a céloknak az elérését segíti a kiválasztott repertoár.

Az iskolai ének-zene tanulás várt eredménye: a zenei gyakorlat és a zenehallgatás során a tanulók széles körű élményeket szereznek, amely segíti őket eligazodni a körülöttük lévő sokszínű zenei világban.

Az iskolai zenepedagógiai munka Kodály Zoltán alapelveire épül, az aktív éneklést és zenélést szorgalmazza, tradicionális népzene és igényes műzene alapul. A zenei hallásfejlesztés a relatív szolmizáció segítségével történik. A klasszikus remekművek értő befogadása fejleszti az érzelmi intelligenciát.

A kerettantervben feltüntetett anyagon keresztül a tanulók megismerik népzene és más népek zenéje, nemzeti zenei kultúránk és a klasszikus zene, a jazz, valamint a populáris műfajok igényes szemelvényeit. A zenepedagógiai munka a tanulók részben az iskolában, részben az iskolán kívül szerzett zenei tapasztalataira, zenei élményeire, illetve adott esetben zenei gyakorlatára épül, s ezáltal ösztönzi őket énekkarokban és házi zenélésben való aktív részvételre.

Az iskolai ének-zene óra elsősorban nem ismeretszerzésre való, hanem a pozitív zenei élmények és gyakorlati tapasztalatok megszerzésére.

Az ének-zene tanítása során a fejlesztési célok nem válnak szét élesen órakeretre, tananyagegységekre. A megjelölt órakeretek a tevékenységek egymáshoz viszonyított arányát jelölik. Minden órán sor kerül éneklésre, folyik a növendékek zenei generatív készségének fejlesztése, zenét hallgatnak. Ezt segíti a minden órán megjelenő felismerő kottaolvasás és a befogadói kompetenciák fejlesztése. A fejlesztési célok a tanítás során mindig az előző ismeretanyagra, elért fejlesztésre építve, komplex módon jelennek meg.

Fejlesztési célok a 7–8. évfolyamon

A következő fejlesztési célokat segíti az ének-zene tantárgy kerettanterve: erkölcsi nevelés, nemzeti öntudat és hazafias nevelés, állampolgárságra, demokráciára nevelés, az önismeret és a társas kultúra fejlesztése, a testi és lelki egészségre nevelés, felelősségvállalás másokért és önkéntesség, médiatudatosságra nevelés, a tanulás tanítása. A kulcskompetenciák tekintetében az esztétikai – művészeti tudatosság és kifejezőképesség, anyanyelvi kommunikáció, idegen nyelvi kommunikáció, digitális kompetencia, szociális és állampolgári, a hatékony, önálló tanulás kompetenciája fejlesztéséhez is hozzájárul.

Fejlesztési célok

Reprodukció. Az éneklésre épülő tanítás első lépéseként a tanulóknak az éneklés örömeinek és helyes szokásainak kialakítása játszott a fő szerepet. Ebben az életkorban már az éneklés tisztasága, kifejező ereje, a zenei stílusnak megfelelő előadásmód, a kommunikatív muzikalitás kialakítása kerül a fejlesztés középpontjába. A magyar és más népek zenéje továbbra is jelen van az énekes anyagban, azonban a hangsúly folyamatosan eltolódik a klasszikus szemelvények irányába, majd a 7. és 8. osztályban a populáris zene szemelvényei is megjelennek a tananyagban. Ezek elemzésénél fontos, hogy rámutassunk arra, hogy a klasszikus zene fordulatai, formai megoldásai miként hatnak alapvetően, meghatározóan a művek stílusára. A tanulók a zenei elemeket improvizációs, kreatív játékos és intellektuális feladatokkal is gyakorolják.

Zenehallgatás. A felső tagozat zenehallgatási anyagára a sokszínűség jellemző. Elsődleges cél a stílus jellegzetességeinek megismertetése: szerkesztés módok, formai megoldások, egy-egy zeneszerzőre jellemző alkotói sajátosságok bemutatása. Kronologikus áttekintésre majd a 8. osztályban kerül sor. A felső tagozatos zenehallgatásra ajánlott alkotások többsége nagy lélegzetű, előkészítendő, többszöri meghallgatása és feldolgozása sokszor meghaladja a tanítási óra adta időkeretét. Inspiráljuk a tanulókat órán kívüli meghallgatására is és más, az órai anyaghoz kapcsolódó zeneművek megismerésére.

1.3. A tanulók értékelése

Az értékelési céloktól és típusoktól függ, hogy milyen alapelvek alapján értékelünk. A művészeti területeken különösen nagy hangsúlyt kap a formáló, motiváló (formatív) értékelés, hisz ennek segítségével biztosítható az alkotás örömeinek megőrzése, továbbá ez feltételezi a saját teljesítményekhez viszonyított egyéni továbblépés lehetőségét. Ennek érdekében, és különösen az adott terület szubjektivitását gyakran túlhangsúlyozó nézőpontok ellensúlyozására különösen fontos, hogy a szaktanár törekedjen a tárgyyszerű értékelésre. A viszonylagos tárgyyszerűség feltétele, hogy az adott munkát (teljesítményt) jól meghatározott szempontok szerint kell megvizsgálni, a teljesítmény erősségeit és gyengéit meg kell nevezni, valamint az utóbbiak javításához szükséges teendőket ismertetni kell.

A fentiekből következik, hogy a művészetek esetében különösen fontos értékelési mód a szóbeli értékelés, azaz kiváltképp az alkotó munka esetében folyamatos egyéni korrekció szükséges, az eltérő egyéni képességek és készségek figyelembevételével. Kizárólag a megfelelő értékelési eljárások gyakorlásával lehet sikeres az adott műveltségterület szempontjából oly fontos képességfejlesztő stratégia.

2. TANTÁRGYI TARTALMAK

A 7. évfolyam tanterve

Heti 1 óra, évi óraszám: 36

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei reprodukció – Éneklés	Órakeret 12 óra
Előzetes tudás	Biztos éneklési készség, kifejező és stílusos előadás csoportosan.	
További feltételek	Személyi: szaktanár	
	Tárgyi: megfelelő tér mozgáshoz, mágneses tábla, vonalas tábla.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A dalkincs ismételése és folyamatos bővítése: többféle zenetörténeti stílusból válogatott szemelvény, magyar népdalok, más népek dalai, kiegészítve a magyar populáris zene műfajaiból válogatott néhány példával. Az énekhang további képzése egy- és többszólamú gyakorlatokkal, figyelve a tanulók egyéni vokális fejlődésére (mutálás).	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Pedagógiai eljárások, módszerek, munka- és szervezési formák	Tanulói tevékenység	Kapcsolódási pontok	Taneszközök
Magyar népzene az életkornak megfelelő csoportokból válogatva (pl. táncnóta, szerelmi dal, búcsúzó dal, keserves). Régi és új stílusú népdalok Más népek dalai (pl. orosz, cseh, szlovák, lengyel, román népdalok, más földrészek népzeneje, afroamerikai népzene). Zongorakíséretes dalok, népdalok. feldolgozásai is. Többszólamúság: kánonok, reneszánsz társas dalok rövid részletei, romantikus dalok, zeneművekhez kapcsolódó témák, dallamok.	Egyéni és csoportos ének. Gyűjtőmunka. Verseny-tanulói előadás. Szemléltetés. Gyakorlás. Projekt-munka	Éneklés Gyűjtőmunka Hangképzés Dramatizálás Verseny Kórusének	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> verbális kifejezőkészség fejlesztése, versmegzenésítések irodalmi alapja. <i>Idegen nyelvek:</i> más népek dalai eredeti nyelven.	Tankönyv Zongora CD Zenekalauz Videofelvételek

Példák a populáris zenéből. A zenehallgatási anyaghoz kapcsolódó énekes anyag: dal- és témarészletek a barokk, a klasszika és a romantika korából. A fenti zenei példák éneklése közben az életkori sajátosságoknak megfelelő tiszta intonáció és helyes hangképzés (szükség esetén egyénre szabott kezdőhangról), továbbá stílusos, kifejező éneklés.				
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Társas dal , keserves, népdal romantikus dal, táncnóta, népies műdal, ária, chanson, populáris dal, kánon, rokon és más népek dalai, népdalfeldolgozás .			

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei reprodukció – Generatív (önállóan és/vagy csoportosan alkotó), kreatív zenei tevékenység	Órakeret 6 óra
Előzetes tudás	Ritmus- és dallamvariálási készség, tonális és funkciós érzet, fejlődő formaérzék, többszólamú alapkészségek.	
További feltételek	Személyi: szaktanár	
	Tárgyi: ritmushangszerek, vonalas tábla, mágneses tábla.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A kialakított készségek továbbfejlesztése. Generatív képességfejlesztés komponálással, rögtönzött folytatással. Hallásfejlesztés harmóniai példák szemléltetésével, egyszerűbb példák (harmóniai vázak) alkotásával.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Pedagógiai eljárások, módszerek, munka- és szervezési formák	Tanulói tevékenység	Kapcsolódási pontok	Taneszközök
Különböző metrikájú vagy aszimmetrikus hangsúlyozású ritmusgyakorlatok alkotása és reprodukálása. Skálák és hangzatok szerkesztése és hangzásának megfigyelése. Ritmus, metrum: - különböző táncok metrikai és ritmikai jellemzőinek megfigyelése, reprodukciója (hangsúlyok, pl. keringő, mazurka, polonéz menüett, verbunkos, habanera vagy a swing egyenetlen nyolcadhangjai), - ritmusimprovizáció afrikai dob, csörgők, teakfa, aszimmetrikus	Egyéni és csoportos ének. Irányított improvizáció Csoportos és egyéni tánc. Páros gyakorlatok. Gyakorlás. Feladatmegoldás. Alkotás-improvizáció .	Mozgásos ritmizálások Tánc Improvizáció Éneklés Memorizálás Írás Felismerő kottaolvasás	<i>Matematika:</i> absztrakt gondolkodás fejlesztése. <i>Vizuális kultúra:</i> önkifejezés, érzelmek kifejezése többféle eszközzel.	Tankönyv Ritmus-hangszerek Zongora Tegzes György: Hétfokú olvasógyakorlatok I-II

hangsúlyozás, szinkópálás. Dallam: – hétfokú hangsorok: párhuzamos moll blues skála megismertetése. Harmónia: – szubdomináns funkció (IV. fok) megfigyeltetése dúrban – különböző skálák hangjaiból szerkesztett hangzatok, kipróbálása énekléssel, csoportosan. Komponálás és rögtönzés összekapcsolása: – adott dallamhoz rögtönzött egyszerű harmónia kíséret, adott harmónia kíséretéhez rögtönzött dallamalkotás, – dallamkomponálás megadott paraméterekkel (hangkészlet, metrum, ritmikai elemek, szekvencia), rögtönzött folytatás (pl. kérdés és felelet rögtönzés, téma komponálás és variáció képzése, egy ritmikai ötlet organikus továbbbszövése). – Tanult szerkezetek felhasználása: periódus, kupolás szerkezet – (kvintelés-fel, le)		Hangszeres bemutatások olyan tanulóktól, aki tud gitározni Csoportos ének Komponálás Improvizáció		
---	--	---	--	--

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Rögtönzés, ritmusvariációk, blues skála, szubdomináns funkció, augmentáció, diminúció, aszimmetrikus ütem.
--------------------------------	--

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei reprodukció – Felismerő kottaolvasás, zeneelméleti alapismeretek	Órakeret 6 óra
Előzetes tudás	Ritmikai, metrikai és dallami alapkészségek: a tanult ritmikai és dallami elemek felismerése kottaképről és azok alkalmazásának és újraalkotásának képessége a különböző generatív tevékenységek során. Könnyű olvasógyakorlatok énekes reprodukciójának képessége.	
További feltételek	Személyi: szaktanár	
	Tárgyi: vonalas tábla, mágneses tábla,	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	További ritmikai, metrikai és dallami elemek elsajátításával a zenei reprodukció fejlesztése. Előkészítést követően rövid, az énekelt zenei anyagnál könnyebb olvasógyakorlatok reprodukciójával a belső hallás fejlesztése. Felismerő kottaolvasási képesség fejlesztése egy-egy meghallgatott zenemű kottaképének követése alapján.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Pedagógiai eljárások, módszerek, munka- és szervezési formák	Tanulói tevékenység	Kapcsolódási pontok	Tan-eszközök
Zeneelméleti ismeretek bővítése az előkészítés – tudatosítás – gyakorlás/alkalmazás hármas egységében: a változó ütemmutató felismerése, fejlődés a felismerő kottaolvasás terjedelmében és sebességében. Ritmikai elemek, metrum: - ütemfajták: 2/4, 4/4, 3/4, 4/8, 3/8, 6/8, 2/2. Dallami és harmóniaelemek: - harmóniai feszültség és oldás megfigyelése. Ereszkedő dallamvonal (népdal), kupolás szerkezet, kvintelés. B-dúr és g-moll, D-dúr és h-moll Hangközök: - kis és nagy szext, kis és nagy szeptim (megismerés szintjén).	Egyéni és csoportos gyakorlatok. Éneklés, Beszélgetés. Értelmezés. Kérdve kifejtés. Elemzés. Szemléltetés. Gyakorlás. Feladatmegoldás. Tudatosítás.	Megfigyelés Éneklés Mozgásos ritmizálás Memorizálás Analízis-szintézis Feladatmegoldások	Matematika: törtek.	Tan-könyv Kotta-füzet Zongora Ritmus-hangszerek Tegzes György: Hét-fokú olvasógyakorlatok I-II

Kulcsfogalmak/ fogalmak	változó ütemmutató, ütemfajták: 2/4, 4/4, 3/4, 4/8, 3/8, 6/8, 2/2 harmóniai feszültség és oldás, kis és nagy szext, kis és nagy szeptim.
--------------------------------	---

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei befogadás – Befogadói kompetenciák fejlesztése	Órakeret 6 óra
Előzetes tudás	A megszerzett éneklési és generatív készségek szintjével, valamint az átélt zenei élmények mennyiségével arányos befogadói kompetencia.	
További feltételek	Személyi: szaktanár	
	Tárgyi: vonalas tábla, mágneses tábla, CD –lejátszó, DVD-lejátszó, megfelelő tér dramatizáláshoz, rajzi eszközök, internet.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Összetettebb, hosszabb, fokozott koncentrációt igénylő zenei anyag befogadásához szükséges kompetenciák fejlesztése.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Pedagógiai eljárások, módszerek, munka- és szervezési formák	Tanulói tevékenység	Kapcsolódási pontok	Tan-eszközök
A zenehallgatási anyaghoz kapcsolódó zenei tapasztalatok	Éneklés- egyéni és csoportos.	Éneklés Megfi-	Magyar nyelv és irodalom:	Tankönyv CD –Zenekalauz

Szerkesztési és formai ismeretek: homofon és polifon szerkesztésmód, egytémájúság és egy-egy zenei ötlet kibontása a romantikus zenében (variáció) dúr-moll változatok, műfaji jellegzetességek: szonáta, etűd, ballada, polonéz, mazurka stb. Nemzeti jelleg a romantika zenéjében, a kelet-európai népek népzeneje, a költészethez, irodalomhoz, népzenehez, történelemhez, hagyományokhoz fűződő jellegzetességek. A népdalfeldolgozás módjai Bartók és Kodály művészetében: Hány, Székelyfő, kórusművek, Műzene és népzene megkülönböztetése hangszerek megfigyelésével különös tekintettel a romantikus zene kedvelt hangszereire (zongora, szimfonikus zenekar hangszerei). A populáris dalok zenei jellemzőinek megfigyelése a következő szempontok alapján: forma, szöveg, szövegábrázolás, dallami jellemzők, tipikus harmóniai fordulatok, alaprítmus és más érdekes ritmikai elemek, hangszerelés, improvizáció, dallami díszítés, különleges előadói megoldások. A zenei forma és szerkezet azonosítása a hallgatott zeneművekben. A zeneirodalmi példák befogadását segítő kiegészítő ismeretek: Alapvető ismeretek, a mű keletkezésének körülményeiről, zeneművek történeti koráról, a zeneszerzők életéről, a művek műfajáról és formájáról. Ismerkedés a partitúrával (a zenehallgatást segítő egyszerűsített kottakép). Más műveltségi területekhez tartozó kapcsolódások felfedeztetése, bemutatása, az önálló ismeretszerző tevékenységre való ösztönzés, önálló gyűjtések, kutatások (zenei példa és ismeretanyag) Összefüggések bemutatása a zenei stíluskorszakok és történelmi események között, önálló gyűjtőmunka segítségével.	Egyéni és csoportos gyakorlatok. Értelmezés. Kérdve-kifejtés. Elemzés. Megfigyelés. Azonosítás. Szemléltetés. Tudatosítás. Gyűjtőmunka-egyéni és csoportos Projektmunka	gyelés Gyűjtőmunka Azonosítások-megkülönböztetések Memorizálás Önálló ismeretszerzés más forrásokból Véleményalkotás Rendszerezés	középkori világi költészet, nemzeti romantika, romantikus vers, szövegelemzés. <i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> zeneirodalmi alkotások történelmi kapcsolata. <i>Idegen nyelvek:</i> énekes művek eredeti nyelven. <i>Erkölcstan:</i> műalkotások erkölcsi üzenete. <i>Vizuális kultúra:</i> művészettörténeti stíluskorszakok és stílusirányzatok.	sorozat Kotta-füzet Zongora
---	---	--	--	--

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Homofónia, polifónia, egytémájúság, népi többszólamúság, , romantikus zene, műzene, népzenei feldolgozás, klasszikus zene, populáris zene.
---------------------------------------	---

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei befogadás – Zenehallgatás	Órakeret 6 óra
Előzetes tudás	A zenemű gondolati tartalmát közvetítő kifejezőeszközök átélésének és értelmezésének képessége. A korábban tanult jellegzetes zeneművek részleteinek felismerése.	

További feltételek	Személyi
	Tárgyi
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A befogadói kompetencia erősítése az ismeretek kronológiai rendszerezésével. Zenehallgatóvá nevelés.

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Pedagógiai eljárások, módszerek, munka- és szervezési formák	Tanulói tevékenység	Kapcsolódási pontok	Taneszközök
Az énekes anyaghoz kapcsolódó szemelvények meghallgatása, zeneirodalmi szemelvények a zeneirodalom széles spektrumából válogatva: – a középkor és a reneszánsz zenéje műveinek bővítése: gregorián és trubadúr ének, madrigál bővítése, – barokk zene: kantáta és oratórium szvit, concerto, concerto grosso részletek bővítése, – bécsi klasszicizmus: oratórium részlet, vonósnégyes, versenymű, szimfónia művek bővítése, – a romantika zenéje: romantikus dal, operarészlet, zongoradarabok, programzene, szimfonikus költemény, balett, – -Magyar romantikus , zeneszerzők: Liszt, Erkel, – a 20. század zenéjéből Bartók és Kodály munkáinak megismerésének bővítése: kórusművek, daljáték, opera, táncjáték, kamarazene, A zeneirodalom gazdagságának, műfaji sokszínűségének megismerése. A meghallgatott szemelvények felismerése. Zenetörténeti korszakok, stílusjegyek, műfajok és formák	Egyéni és csoportos gyakorlatok. Éneklés, Értelmezés. Kérdve kifejtés. Elemzés. Szemléltetés. Megfigyelés. Azonosítás Tudatosítás. Gyűjtőmunka- egyéni és csoportos Projektmunka	Befogadás Éneklés Megfigyelés Rendszerezés Véleményalkotás Vizuális technikák Dramatizálás Műsorösszeállítás Koncertlátogatás	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> romantikus és kortárs költészet, szövegelemzés. <i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> zeneirodalmi alkotások történelmi kapcsolata. <i>Vizuális kultúra:</i> művészettörténeti stíluskorszakok és stílusirányzatok ismerete.	Tankönyv CD – Zenekalauz sorozat Kottafüzet Zongora Zenei DVD-k

rendszerezett ismerete. A művek megismerésén, elemzésén keresztül a kultúrabefogadás szándékának erősítése (pl. hangverseny- látogatás motivációs szerepének felhasználásával).				
Kulcsfogalmak/ fogalmak	– Trubadúr ének, madrigál, oratórium, kantáta, concerto grosso, szvit ismétlés szintjén romantikus dal, operarészlet, zongoradarabok, programzene, szimfonikus költemény, balett, ballada, dalciklus, divertimentó, impromptu, mazurka, népies műdal, polonéz, polka, rapszódia, requiem, virtuóz, táncjáték, kamarazene – Liszt, Erkel, Bánk, bán, Hunyadi, Schubert, Schumann, Mendelsshon, Chopin, Verdi, Wagner, Muszorgszkij, Smetana,			

Az osztályozó vizsga követelményei a 7. évfolyamon:

1. félév:

- Tudjon a vizsgázó önállóan elénekelni 6 dalt – a magyar népzene régi és új stílusú népdalaiból, más népek dalaiból, ill a műdalok közül válogatva – kifejezően és stílusosan .
- A meghallgatott zenei szemelvények közül a jellemző részletek alapján ismerjen fel 7 művet.
- Ismerje az adott kor – romantika – jellemző stílusjegyeit, a XIX. századi zeneszerzők közül tudjon megnevezni 2 magyar és 2 külföldi művészt.
- Tudjon könnyebb zenei idézetet szolmizálva (2# 2b előjegyzéssel) elénekelni.
- Ismerje a tanult művek műfaji jellemzőit, a hozzájuk tartozó zenei kifejezéseket.

2. félév:

- Tudjon a vizsgázó önállóan elénekelni 10 dalt – a magyar népzene régi és új stílusú népdalaiból, más népek dalaiból, ill a műdalok közül válogatva – kifejezően és stílusosan .
- A meghallgatott zenei szemelvények közül a jellemző részletek alapján ismerjen fel 12 művet.
- Ismerje az adott kor – romantika – jellemző stílusjegyeit, a XIX. századi zeneszerzők közül tudjon megnevezni 2 magyar és 4 külföldi művészt.
- Tudjon könnyebb zenei idézetet szolmizálva (2# 2b előjegyzéssel) elénekelni.
- Ismerje a tanult művek műfaji jellemzőit, a hozzájuk tartozó zenei kifejezéseket.

A fejlesztés várt eredményei a 8. évfolyam végén

Az énekes anyagból 15-20 dalt és zenei szemelvényt (egyszólamú és többszólamú anyag) emlékezetből énekelnek kifejezően és stílusosan csoportban.

A generatív készségfejlesztés eredményeként továbbfejlődött a ritmusérzékük, dallami készségeik, többszólamú és harmonikus hallásuk, formaérzékük.

Az új zenei elemeket felismerik kottaképről. Előkészítést követően a megismert zenei anyagnál könnyebb gyakorló feladatokat szolmizálva olvassák.

Képesek egy-egy zenemű adekvát befogadására annak adott funkciójához, stílusához, műfajához mérten.

A zenehallgatásra ajánlott, stílusból, zenei korszakból kiválasztott zeneműveket (min. 20 alkotás) megismerték, a halott műveket jellemző részleteik alapján felismerik.

Ajánlás az éves tematikához

Dalok ünnepeinkre
Ismétlő-keresgélő
Hangköz-összefoglaló
Ismétlő-keresgélő
Ritmus-összefoglaló
Mit tudunk a módosítójelekről?
Ismétlő-keresgélő – Hangsorok

Mit ismerünk a zene történetéből?
Régi muzsika kertje – gregorián
Mit tanultunk a barokk muzsikáról az
5. osztályban?
Az 5. osztályban megismert jellegzetes barokk
hangszeres műfajok
Mit tanultunk a klasszikus muzsikáról a

6. osztályban?
 A 6. osztályban megismert jellegzetes klasszikus
 hangszeres műfajok
 Szubdomináns funkció
 Mit tanultunk a 6. osztályban a klasszikus operákról
 és oratóriumokról?
 A romantikus zene története
 Franz Schubert
 Robert Schumann
 Félix Mendelssohn
 A B-dúr és a g-moll
 Frédéric Chopin
 A keringő
 A romantikus opera
 Giuseppe Verdi
 Richard Wagner
 A nemzeti romantika
 Mogyeszt Petrovics Muszorgszkij
 Pjotr Iljics csajkovszkij
 Bedrich Smetana
 A magyar népzene
 Régi stílusú népdalaink 1
 Ismétlő-keresgélő
 Kvintváltó, lá-pentaton népdalok
 A hatod (szext) hangköz
 Ismétlő-keresgélő
 A heted (szeptim) hangköz
 Régi stílusú magyar népdalok 2
 Rokon népek
 Kodály Zoltán
 Székelyfonó
 Háy János
 Pedagógiai művek
 Új stílusú népdalaink
 A D-dúr és a h-moll
 Johannes
 A népies műdal és a verbunkos
 A magyar romantika
 Erkel Ferenc
 Hunyadi
 Bánk bán
 Liszt Ferenc
 A szimfonikus költemény
 Bartók Béla
 Bartók, a népdalgyűjtő
 Bartók Béla gyermekkarai
 Bartók Béla gyermekkora
 Divertimento
 Összefoglalás
 Válogatás – Európai népek népdalaiból

Zenehallgatási ajánlás

A felsorolás ajánlásokat tartalmaz. A zeneművek megadott listája a tanár egyéni választása szerint módosítható. A megfelelő részletek kiválasztásához a fejlesztési céloknál meghatározott tartalmak adnak iránymutatást.

Kodály: A szabadság himnusza

Szabó Ferenc : feltámadott a tenger oratórium záró kórus

Jacques Arcadelt: Az édes-fehér hattyú Johann Sebastian Bach: 3. Brandenburgi verseny, 3. tétel

Johann Sebastian Bach: Magnificat, BWV 243 – nyitókórus

Jean Baptist Lully: Az úrhatnám polgár – balett

Georg Friedrich Händel: Messiás For unto us a child is born, Halleluja

Joseph Haydn: Évszakok Szüreti kórus

Haydn: Üstdob ütés szimfónia II tétel Haydn: Évszakok-Tavaszi kórus

Haydn: D-dúr vonósnégyes III tétel

Vivaldi: A négy évszak-Tavaszi

Beethoven: D-dúr hegedűverseny I tétel

Ludwig van Beethoven: VI. (Pastorale) szimfónia, I. tétel Mozart: Varázsfuvola-Mily szép ez...

Schubert: A-dúr zongoraötös IV tétel

Schubert: A hársfa

Schubert: Heiden Röslein D. 257, Die Schöne Müllerin – dalciklus Schumann: Álmodozás, ijesztgetős

Schumann: A-moll zongoraverseny

Mendelssohn: Szent Iván éji álom-nyitány

Mendelssohn: Hegedűverseny I tétel

Chopin: Forradalmi etűd

Chopin: G-moll mazurka

Frederic Chopin: H-dúr nocturne, op. 32. No. 1

Verdi: Aida-Rabszolgák kórusa, Radames románca

Wagner: Nürnbergi mesterdalnokok-Walther versenydala

Wagner: Lohengrin-Nászinduló

Muszorgszkij: Hovanscsina-Márfa dala

Muszorgszkij: Egy kiállítás képei (részletek)

Muszorgszkij: Boris Godonov-Óra jelenet, forradalmi kórus

Csajkovszki: Vonós szerenád IV tétel

Csajkovszki: 1812-nyitány (részletek)

Smetana: Hazám szimfonikus költemény-Moldva

II tétel

Kodály Zoltán : Bicinia Hungarica IV füzet, cseremiszi dal-Fut a nyúl

Kodály: Hány János

Kodály: Székelyfő

Kodály: A magyarokhoz

Brahms: V magyar tánc

Bihari-Lavotta-Csermák-Rózsavölgyi: Dalok

Erkel Ferenc: Hunyadi László-Meghalt a cselszövő, Palotás és további részletek

Erkel: Bánk bán-Keserű bordal, Hazám, hazám

Liszt Ferenc: XV Magyar Rapszódia

Liszt: Les Preludes (részlet)

Liszt: Mazeppa

Bartók Béla: Ne menj el

Bartók: Gyermekkarok-Legénycsúfoló, Cipósütés

Bartók: Mikorokozmosz V- Változó ütem, Dudamuzsika, Mikrokozmosz IV-Bali szigetén

Bartók: Kolindák-Gyermeknek III-Román népdal, Mikrokozmosz II-Délszlávos

Andrew Lloyd Webber: Macskák-Emlék

Presser Gábor: Padlás-Fényév távolság, Szilvágombóc

Európán kívüli kultúrák népzeneje (pl. Ausztrália, Peru, Japán, afrikai országok).

Keith Emerson–Greg Lake–Carl Palmer: Egy kiállítás képei (Pictures at an Exhibition)

John Williams: Csillagok háborúja

Szörényi –Bródy: Kőműves Kelemen

A 8 évfolyam tanterve

Heti 1 óra, évi óraszám: 36

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei reprodukció – Éneklés	Órakeret 12 óra
Előzetes tudás	Biztos éneklési készség, kifejező és stílusos előadás csoportosan.	
További feltételek	Személyi: szaktanár	
	Tárgyi: megfelelő tér mozgáshoz, mágneses tábla, vonalas tábla.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A dalkincs ismételése és folyamatos bővítése: többféle zenetörténeti stíusból válogatott szemelvény, magyar népdalok, más népek dalai, kiegészítve a magyar populáris zene műfajaiból válogatott néhány példával. Az énekhang további képzése egy- és többszólamú gyakorlatokkal, figyelve a tanulók egyéni vokális fejlődésére (mutálás).	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Pedagógiai eljárások, módszerek, munka- és szervezési formák	Tanulói tevékenység	Kapcsolódási pontok	Taneszközök
Magyar népzene az életkornak megfelelő csoportokból válogatva (pl. szerelmi dal, búcsúzó dal, keserves). Más népek dalai (pl. orosz, cseh, szlovák, lengyel, román népdalok, más földrészek népzeneje, afroamerikai népzene). Zongorakíséretes dalok, népdalok 20. századi vagy mai feldolgozásai. Többszólamúság: kánonok, reneszánsz társas dalok rövid részletei.	Egyéni és csoportos ének. Gyűjtőmunka. Verseny- tanulói előadás. Szemléltetés. Gyakorlás.	Éneklés Gyűjtőmunka Hangképzés Dramatizálás Verseny Kórusének	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> verbális kifejezőkészség fejlesztése, versmegzenésítések irodalmi alapja. <i>Idegen nyelvek:</i> más népek dalai eredeti nyelven.	Tankönyv Zongora CD Zenekalauz

Példák a populáris zenéből. A zenehallgatási anyaghoz kapcsolódó énekes anyag: dal- és témarészletek a 20. és 21. század zenéjéből A fenti zenei példák éneklése közben az életkori sajátosságoknak megfelelő tiszta intonáció és helyes hangképzés (szükség esetén egyénre szabott kezdőhangról), továbbá stílusos, kifejező éneklés.				
---	--	--	--	--

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Társasdal, népdal, komponált dal, új stílusú népdal, régi stílusú népdal előadásmódja . népdalfeldolgozás, más népek dalai
------------------------------------	--

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei reprodukció – Generatív (önállóan és/vagy csoportosan alkotó), kreatív zenei tevékenység	Órakeret 6 óra
Előzetes tudás	Ritmus- és dallamvariálási készség, tonális és funkciós érzet, fejlődő formaérzék, többszólamú alapkészségek.	
További feltételek	Személyi: szaktanár	
	Tárgyi: ritmushangszerek, vonalas tábla, mágneses tábla.	
A tematikai egység nevelési- fejlesztési céljai	A kialakított készségek továbbfejlesztése. Generatív képességfejlesztés komponálással, rögtönzött folytatással. Hallásfejlesztés harmóniai példák szemléltetésével, egyszerűbb példák (harmóniai vázak) alkotásával.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Pedagógiai eljárások, módszerek, munka- és szervezési formák	Tanulói tevékenység	Kapcsolódási pontok	Taneszközök
Különböző metrikájú vagy aszimmetrikus hangsúlyozású ritmusgyakorlatok alkotása és reprodukálása. Skálák és hangzatok szerkesztése és hangzásának megfigyelése. Ritmus, metrum: - különböző táncok metrikai és ritmikai jellemzőinek megfigyelése, reprodukciója (hangsúlyok, pl. keringő, habanera vagy a swing egyenetlen nyolcadhangjai), - ritmusimprovizáció afrikai dob, csörgők, teakfa, aszimmetrikus	Egyéni és csoportos ének. Irányított improvizáció. Csoportos és egyéni tánc. Páros gyakorlatok. Gyakorlás. Feladatmegoldás · Alkotás-improvizáció.	Mozgásos ritmizálások Tánc Improvizáció Éneklés Memorizálás Írás Felismerő kottaolvasás	<i>Matematika:</i> absztrakt gondolkodás fejlesztése. <i>Vizuális kultúra:</i> önkifejezés, érzelmek kifejezése többféle eszközzel.	Tankönyv Ritmushangszerek Zongora

hangsúlyozás, szinkópálás. Dallam: – hétfokú hangsorok, blues skála megismertetése. Harmónia: – szubdomináns funkció (IV. fok) dúrban, disszonáns hangzatok – különböző skálák hangjaiból szerkesztett hangzatok, kipróbálása énekléssel, csoportosan. Komponálás és rögtönzés összekapcsolása: – adott dallamhoz rögtönzött egyszerű harmónia kíséret, adott harmónia kísérethez rögtönzött dallamalkotás, – dallamkomponálás megadott paraméterekkel (hangkészlet, metrum, ritmikai elemek, szekvencia), rögtönzött folytatás (pl. kérdés és felelet rögtönzés, téma komponálás és variáció képzése, egy ritmikai ötlet organikus továbbszövése).		Hangszeres bemutatások olyan tanulóól, aki tud gitározni, zongorázni.		
---	--	--	--	--

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Rögtönzés, ritmusvariációk, cluster, blues skála, szubdomináns funkció, augmentáció, diminúció, aszimmetrikus ütem.
--------------------------------	---

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei reprodukció – Felismerő kottaolvasás, zeneelméleti alapismeretek	Óra-keret 6 óra
Előzetes tudás	Ritmikai, metrikai és dallami alapkészségek: a tanult ritmikai és dallami elemek felismerése kottaképről és azok alkalmazásának és újraalkotásának képessége a különböző generatív tevékenységek során. Könnyű olvasógyakorlatok énekes reprodukciójának képessége.	
További feltételek	Személyi: szaktanár	
	Tárgyi: vonalas tábla, mágneses tábla,	

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	További ritmikai, metrikai és dallami elemek elsajátításával a zenei reprodukció fejlesztése. Előkészítést követően rövid, az énekelt zenei anyagnál könnyebb olvasógyakorlatok reprodukciójával a belső hallás fejlesztése. Felismerő kottaolvasási képesség fejlesztése egy-egy meghallgatott zenemű kottaképének követése alapján.			
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Pedagógiai eljárások, módszerek, munka- és szervezési formák	Tanulói tevékenység	Kapcsolódási pontok	Tan-eszközök
Zeneelméleti ismeretek bővítése az előkészítés – tudatosítás – gyakorlás/alkalmazás hármas egységében: a tanult ritmusok felismerése, használata fejlődés a felismerő kottaolvasás terjedelmében és sebességében. Ritmikai elemek, metrum: - ütemfajták: 5/8, 7/8.	Egyéni és csoportos gyakorlatok. Éneklés, Beszélgetés. Értelmezés. Kérdve kifejtés. Elemzés.	Megfigyelés Éneklés Mozgásos ritmizálás	<i>Matematika:</i> törtek.	Tankönyv Kottafüzet Zongora Ritmushangszerek
Dallami és harmóniaelemek: - harmóniai feszültség és oldás megfigyelése. Hangközök: - Tanult hangközök felismerése, alkalmazása szerkesztésekben, csoportosítása(megismerés szintjén). - Zeneelméleti összegzés: kvintkör, kvintoszlop, módosítójelek dó-helyek előjegyzések alapján	Szemléltetés. Gyakorlás. Feladatmegoldás. Tudatosítás.	Memorizálás Analízis-szintézis Feladatmegoldások		

Kulcsfogalmak/fogalmak	5/8, 7/8, harmóniai feszültség és oldás, ritmikai, dallami, hangközelemek rendszerezése
-------------------------------	---

Tematikai egység/Fejlesztési cél	Zenei befogadás – Befogadói kompetenciák fejlesztése	Órakeret 6 óra
Előzetes tudás	A megszerzett éneklési és generatív készségek szintjével, valamint az átélt zenei élmények mennyiségével arányos befogadói kompetencia.	
További feltételek	Személyi: szaktanár	
	Tárgyi: vonalas tábla, mágneses tábla, CD –lejátszó, DVD-lejátszó, megfelelő tér dramatizáláshoz, rajzi eszközök, internet.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Összetettebb, hosszabb, fokozott koncentrációt igénylő zenei anyag befogadásához szükséges kompetenciák fejlesztése.	

--	--

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Pedagógiai eljárások, módszerek, munka- és szervezési formák	Tanulói tevékenység	Kapcsolódási pontok	Tan-eszközök
<i>A zenehallgatási anyaghoz kapcsolódó zenei tapasztalatok</i> Szerkesztési és formai ismeretek: Szöveg és dallam egysége a népdalokban, szerkesztések, dallamvonalak a népdalokban, népi hangszerek szerepe a népdalok kapcsán, stílusok és jellemzőik (régi, új) népek népzeneje. A népdalfeldolgozás módjai Bartók és Kodály művészetében, szerepük életművükben Műzene és népzene megkülönböztetése hangszerek megfigyelésével. Konszonancia és disszonancia megfigyelése. Impresszionizmus a festészetben és a zenében. A populáris dalok zenei jellemzőinek megfigyelése a következő szempontok alapján: forma, szöveg, szövegábrázolás, dallami jellemzők, tipikus harmóniai fordulatok, alapritmus és más érdekes ritmikai elemek, hangszerelés, improvizáció, dallami díszítés, különleges előadói megoldások. A zenei forma és szerkezet azonosítása a hallgatott zeneművekben. Különös tekintettel a 20. század zenéjére és a könnyűzenére. A zeneirodalmi példák befogadását segítő kiegészítő ismeretek: Alapvető ismeretek, a mű keletkezésének körülményeiről, zeneművek történeti koráról, a zeneszerzők életéről, a művek műfajáról és formájáról. A partitúra használata zenehallgatáskor (a	Éneklés-egyéni és csoportos. Egyéni és csoportos gyakorlatok. Értelmezés. Kérdve kifejtés. Elemzés. Megfigyelés. Azonosítás. Szemléltetés. Tudatosítás. Gyűjtőmunka-egyéni és csoportos Projektmunka	Éneklés Megfigyelés Gyűjtőmunka Azonosítások-megkülönböztetések Memorizálás Önálló ismeret-szerzés más forrásokból Vélemény-alkotás Rendszerezés	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> középkori világi költészet, nemzeti romantika, romantikus vers, szövegelemzés. <i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> zeneirodalmi alkotások történelmi kapcsolata. <i>Idegen nyelvek:</i> énekes művek eredeti nyelven. <i>Erkölcstan:</i> műalkotások erkölcsi üzenete. <i>Vizuális kultúra:</i> művészettörténeti stíluskorszakok és stílusirányzatok.	Tankönyv CD – Zenekalauz sorozat Kottafüzet Zongora

zenehallgatást segítő egyszerűsített kottakép). Más műveltségi területekhez tartozó kapcsolódások felfedeztetése, bemutatása, az önálló ismeretszerző tevékenységre való ösztönzés, önálló gyűjtések, kutatások (zenei példa és ismeretanyag) Összefüggések bemutatása a zenei stíluskorszakok és történelmi események között, önálló gyűjtőmunka segítségével.				
---	--	--	--	--

Kulcsfogalmak/ fogalmak	zenei rendszerezés a formai sajátosságok szerint és a stílus, történet szerint, konszonancia, diszszonancia, zenei impresszionizmus, műzene, népzenei feldolgozás, klasszikus zene, populáris zene, modern zene.
--------------------------------	--

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei befogadás – Zenehallgatás			Órakeret 6 óra
Előzetes tudás	A zenemű gondolati tartalmát közvetítő kifejezőeszközök átélésének és értelmezésének képessége. A korábban tanult jellegzetes zeneművek részleteinek felismerése.			
További feltételek	Személyi			
	Tárgyi			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A befogadói kompetencia erősítése az ismeretek kronológiai rendszerezésével. Zenehallgatóvá nevelés.			
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Pedagógiai eljárások, módszerek, munka- és szervezési formák	Tanulói tevékenység	Kapcsolódási pontok	Tananyag

Az énekes anyaghoz kapcsolódó szemelvények meghallgatása, zeneirodalmi szemelvények a zeneirodalom széles spektrumából válogatva: – a középkor és a reneszánsz zenéje: gregorián és trubadúr ének, madrigál, – barokk zene: kantáta és oratórium szvit, concerto, concerto grosso részletek,	Egyéni és csoportos gyakorlatok. Éneklés, Értelmezés. Kérdve kifejtés. Elemzés. Szemléltetés. Megfigyelés. Azonosítás Tudatosítás. Gyűjtőmunka- egyéni és csoportos Projektmunka	Befogadás Véleményalkotás Rendszerezés Memorizálás Gyűjtőmunka Projektmunka Hangverseny- látogatás Megfigyelés	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> romantikus és kortárs költészet, szövegelemzés. <i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> zeneirodalmi alkotások történelmi kapcsolata. <i>Vizuális kultúra:</i> művészettörténeti stíluskorszakok és stílusirányzatok ismerete.	Tankönyv CD –Zenekalauz sorozat Kottafüzet Zongora Zenei DVD-k
– bécsi klasszicizmus: oratórium részlet, vonós-négyes, versenymű szimfónia,				

– a romantika zenéje: romantikus dal, operarészlet, zongoradarabok, programzene, szimfonikus költemény, balett, – a 20. század zenéje: kórusművek, daljáték, opera, táncjáték, kamarazene, jazz és a rock születése, – kortárs zene: 1960-tól napjainkig. A zeneirodalom gazdagságának, műfaji sokszínűségének megismerése. A meghallgatott szemelvények felismerése. Zenetörténeti korszakok, stílusjegyek, műfajok és formák rendszerezett ismerete. A művek megismerésén, elemzésén keresztül a kultúrabefogadás szándékának erősítése (pl. hangverseny-látogatás motivációs szerepének felhasználásával).		Elemzés Más művészeti ágak használata a kifejezésre: képzőművészet, vizuális technikák		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	, tanult hangszerek műfajok és azok tartalmának kor szerinti ismerete Pl. oratórium barokk, 20. századi. Jazz, rock. Zeneszerzők: Bárdos, Weiner, Farkas, Szőnyi E., Debussy, Honegger, Sztravinszkij, Prokofjev, Britten, Gersh, Penderecky, Kurtág, Petrovics, Szokolay, Balassa S., Pongrácz Z., Kocsár M., Dvorák, Ligeti.			

Az osztályozó vizsga követelményei a 8. évfolyamon:

1. félév:

- Tudjon a vizsgázó önállóan elénekelni 6 dalt – a magyar népzene régi és új stílusú népdalaiból, más népek dalaiból, ill a műdalok közül válogatva – kifejezően és stílusosan .
- A meghallgatott zenei szemelvények közül a jellemző részletek alapján ismerjen fel 7 művet.
- Ismerje az adott kor – XX. század – jellemző stílusjegyeit, Kodály munkásságát.
- Tudjon könnyebb zenei idézetet szolmizálva (3# 2b előjegyzéssel) elénekelni.
- Ismerje a tanult művek műfaji jellemzőit, a hozzájuk tartozó zenei kifejezéseket.

2. félév:

- Tudjon a vizsgázó önállóan elénekelni 10 dalt – a magyar népzene régi és új stílusú népdalaiból, más népek dalaiból, ill a műdalok közül válogatva – kifejezően és stílusosan .
- A meghallgatott zenei szemelvények közül a jellemző részletek alapján ismerjen fel 12 művet.
- Ismerje az adott kor – XX. század – jellemző stílusjegyeit, Kodály és Bartók munkásságát, valamint a XX. századi külföldi zeneszerzők közül 3 művészt.
- Tudjon könnyebb zenei idézetet szolmizálva (3# 3b előjegyzéssel) elénekelni.
- Ismerje a tanult művek műfaji jellemzőit, a hozzájuk tartozó zenei kifejezéseket, a szimfonikus zenekar tagjait és elhelyezkedését.

A fejlesztés várt eredményei a 8. évfolyam végén

Az énekes anyagból 20 dalt és zenei szemelvényt (egyszólamú és többszólamú anyag) emlékezetből énekelnek kifejezően és stílusosan csoportban.

A generatív készségfejlesztés eredményeként továbbfejlődött a ritmusérzékük, dallami készségeik, többszólamú és harmonikus hallásuk, formaérzékük.

Az új zenei elemeket felismerik kottaképről. Előkészítést követően a megismert zenei anyagnál könnyebb gyakorló feladatokat szolmizálva olvassák.

Képesek egy-egy zenemű adekvát befogadására annak adott funkciójához, stílusához, műfajához mérten.

A zenehallgatásra ajánlott, stílusból, zenei korszakból kiválasztott zeneműveket (min. 10 alkotás) megismerték, a halott műveket jellemző részleteik alapján felismerik.

Ajánlott éves tematika

Dalok ünnepeinkre

Kis zeneelméleti összefoglalás

Hangközök

Módosító jelek

Kvintoszlop – Kvintkör

Ritmusok, szünet jelek, zenei jelek

Népdalaink

Október 1. – Zenei Világnap

Bárdos Lajos

Weiner Leó

Farkas Ferenc

Szőnyi Erzsébet

Mit tudunk a régi stílusú magyar népdalokról?

Mit tudunk az új stílusú magyar népdalokról?

Az esz-dó

Szemelvények a magyar zene évszázadainak zenéjéből

Az á-dó

Bartók és Kodály életművének összefoglalása

A 20. század zenéje .

Claude Debussy

Arthur Honegger

Igor Sztravinszkij Szergej Prokofjev.

Benjamin Britten

A szimfonikus zenekar hangszerei

A dzsessz

George Gershwin

Kortársi zenéje

Krzysztof Penderecki

Mai magyar **szerzők**

Kurtág György

Petrovics Emil

Szokolay Sándor

Balassa Sándor

Ligeti György

Pongrácz Zoltán

Kocsár Miklós

Évszázadok muzsikája – zenetörténeti össze foglалás

Antonin Dvořák

Búcsú az iskolától

Válogatásra

Főbb zenei intézményeink

Ajánlott zenehallgatási anyag

A felsorolás ajánlásokat tartalmaz. A zeneművek megadott listája a tanár egyéni választása szerint módosítható. A megadott művek egy része olyan terjedelmű, hogy az ének-zene óra keretei között csak részletek meghallgatására van mód (pl. szimfóniatétel, daljáték, opera). A megfelelő részletek kiválasztásához a fejlesztési céloknál meghatározott tartalmak adnak iránymutatást.

Bárdos Lajos: Széles a Duna
Bartók: Medvetánc – zongora
*Magyar képek – Medvetánc
Allegro barbaro – zongora
Emerson Lake and Palmer feldolgozás
Concerto II. tétel
Bartók–Kodály: Magyar népdalok
Beethoven: István király – részlet
IX. szimfónia IV. tétel
Beatles: All you need is love
Brahms: Akadémiai ünnepi nyitány
Britten: Változatok és fuga egy Purcell-témára
Debussy: Children's corner – Az elefánt bölcsődala
A néger baba tánca
Dvorák: Újvilág szimfónia IV. tétel
Gershwin: Porgy és Bess – részletek
Hacsaturján: Kardtánc
Spartacus – részlet
Honegger: II. szimfónia – részlet
Katonadalok
Kodály: Karácsonyi pásztortánc
Kodály: Székely fönő – 1. kép – Elmegyek, elmegyek; A citrusfa
Görög Ilo naballda
Kitrákotty mese
Részletek a Bicinia Hungarica sorozatból
Háry János (daljáték)
Háry-szvit – Dal
Napoleon csatája
Táncnóta
Kurtág: Játékok – részletek
Mátyás király udvari muzikája – részletek
Penderecki: Hiroszima lékeze tére – részlet
Prokofjev: Klasszikus szimfónia III. tétel
Ravel: Bolero – részlet
Ránki: Pomádé király új ruhája – Finalé
Szokolay: Alliterációk
Sztravinszkij: Petruska – Orosz tánc
Dajkák taca
A balerina tánca
Polka – Rácz Aladár, cimbalom
Vendég ség, csuvas dallam – eredeti felvétel
Európán kívüli kultúrák népzeneje (pl. Ausztrália, Peru, Japán, afrikai országok).
Gregorián énekek, korai többszólamú művek részletei
Johann Sebastian Bach: 3. Brandenburgi verseny, BWV 1048 – 3. tétel
Johann Sebastian Bach: Magnificat, BWV 243 – nyitókórus
Jean Baptiste Lully: Az úrhatnám polgár – balett
Claude Debussy: Kis szvit (Petite suite)
Maurice Ravel: Bolero
Erik Satie: Gymnopedie No. 1.
Bartók Béla: Concerto, BB 123 IV. tétel – Megszakított közjáték
Igor Sztravinszkij: A katona története (Histoire du soldat) – elbeszélésre, játékra és táncra
John Cage: 4'33"

Ligeti György: Atmosphères, Lux aeterna
Krzysztof Penderecki: Hiroshima emlékezete (Threnody for the Victims of Hiroshima)

Andrew Lloyd Webber: Az operaház fantomja – fő dal és Az éj zenéje
Szörényi-Bródy: István, a király részletek
Gerard Presgurvic: Rómeó és Júlia-Lehetsz király és egyéb részletek

A 9-10. évfolyam helyi tanterve

Az ének-zene tantárgy a Nemzeti alaptantervben meghatározott fejlesztési területek, nevelési célok megvalósításához tud hozzájárulni hatékonyan:

- az erkölcsi nevelés (elfogadják és cselekvéseik mércéjévé teszik az emberi kapcsolatok elfogadott normáit és szabályait);
- a nemzeti azonosságtudat, hazafias nevelés (hagyományok, ünnepek, szokások ismerete, különböző kultúrákkal való ismerkedés és azok tisztelete);
- állampolgári tudatosságra és demokráciára nevelés (el tudják magukat helyezni a közösségben, megértik a szabályok fontosságát, felismerik azokat a helyzeteket, amikor önkéntes aktivitásukkal lehetnek segítségére egyéneknek, szűkebb, tágabb közösségüknek);
- médiatudatosság, amelynek birtoklása választékosságot, fejlett ízlésvilághoz tartozó szelekciós képességet jelent, egyben az értékes médiatartalmak hozzáférésére motivál;
- az önismeret és társas kultúra fejlesztése (kommunikációs képességek, a társaikkal való együttműködés képessége és a mások iránt érzett felelősség és empátia továbbfejlődik);
- testi és lelki egészségre nevelés (kiegyensúlyozott és harmonikus személyiség fejlesztése, a mozgással erősített testtudat, érzelmi intelligencia).

A **kulcskompetenciák** fejlesztésében az ének-zene tárgya az alábbiakhoz járul hozzá a maga eszközeivel:

- az esztétikai, művészeti tudatosság és kifejezőképesség,
- anyanyelvi kommunikáció,
- szociális és állampolgári kompetencia,
- digitális kompetencia,
- kezdeményezőképesség és
- vállalkozói kompetencia.

Célok és feladatok

Az ének-zene tantárgy tanításának legfőbb céljai:

- Megismertetni a gyermekeket az éneklés és a zenélés örömeivel.
- Kulcsokat adni számukra a zene élményt nyújtó megismeréséhez, megértéséhez és élvezetéhez. Ezeknek a céloknak az elérését segíti a kiválasztott repertoár.

Az iskolai ének-zene tanulás várt eredménye: a zenei gyakorlat és a zenehallgatás során a tanulók széles körű élményeket szereznek, amely segíti őket eligazodni a körülöttük lévő sokszínű zenei világban, zenei alapműveltséget szereznek.

Az iskolai zenepedagógiai munka Kodály Zoltán alapelveire épül, az aktív éneklést, zenélést és értő zenehallgatást szorgalmazza, tradicionális népzene és igényes műzene alapul. A zenei hallásfejlesztés a relatív szolmizáció segítségével történik. A klasszikus remekművek értő befogadása fejleszti az érzelmi intelligenciát.

A kerettantervben feltüntetett anyagon keresztül a tanulók megismerik a magyar népzene és a más népek zenéje, nemzeti zenei kultúránk és a klasszikus zene, a jazz, valamint a populáris műfajok igényes szemelvényeit. A zenepedagógiai munka a tanulók iskolában, és iskolán kívül szerzett zenei tapasztalataira, zenei élményeire, illetve adott esetben zenei gyakorlatára épülhet, amely ösztönözheti őket énekkarokban és házi zenélésen való aktív részvételre.

Az iskolai ének-zene óra elsősorban nem ismeretszerzésre való, hanem a pozitív zenei élmények és gyakorlati tapasztalatok megszerzésére, a művészeti alapkultúra megszerzésére.

Az ének-zene tanítása során a fejlesztési célok órakeretre, tananyagegységekre nem válnak el élesen. Minden órán sor kerül éneklésre, zenehallgatásra, fejlesztik a növendékek zenei generatív készségét, képességét. Ezt segíti a minden órán megjelenő *felismerő* kottaolvasás és a befogadói kompetenciák fejlesztése. A fejlesztési célok a tanítás során mindig az előző ismeretanyagra, elért fejlesztésre építve, komplex módon jelennek meg. A feltüntetett tematikai egységek és közműveltségi tartalmak megjelenése a közoktatás gyakorlatában természetesen átfedik egymást, a tagolás csak a könnyebb áttekinthetőséget szolgálja.

1. Zenei reprodukció

1.1. Éneklés

- Az iskolai ének-zenei nevelés elsődleges élményforrásai a közös éneklés és az elmélyült zenehallgatás. Az ének-zene órán tanult zenei anyag egy részét énekléssel és kreatív zenei gyakorlatokkal készítik elő, illetve sajátítják el.
- Az énekórai műhelymunkát - *lehetőség szerint* - kórus egészíti ki, amely közösségformáló erőt képvisel. Cél, hogy a kóruséneklés örömét a tanulók az ünnepi alkalmak és hétköznapi számos területén megoszthassák másokkal (pl. ünnepségen, hangversenyen, közös éneklés a kirándulásokon, baráti összejöveteleken, közösségi alkalmakon). A kóruson kívül kisebb alkalmi éneklő csoportok, osztályok, évfolyamok, összes tanuló együtteséneklési alkalmi a felelős közösségi magatartás, közösségi élményt szolgálnak.
- Az énekes anyag egy része mindvégig a magyar népdal, a klasszikus műzenei szemelvények, ami kiegészül a jazz és az igényes populáris zene válogatott szemelvényeivel elsősorban a befogadói hozzáállás különbségeinek érzékeltetése és a zenei minőség iránti érzékenység fejlesztése céljából, amelyek műfaji határoktól függetlenül értelmezhetők. Az elsajátított népzenei anyag néptáncélményekhez is kapcsolódhat. Az órai keretben megvalósuló tánczenei lehetőség nagymértékben segítheti a dalanyag funkcióba kerülését.

1.2. Generatív és kreatív készségek fejlesztése

- A generatív - létrehozó, alkotó - készségek és képességek fejlesztésének célja, hogy a tanulók a megszerzett zenei tapasztalatokat alkalmazni tudják, és azokkal képesek legyenek újat alkotni. A generatív tevékenységek, amelyek a kreativitás fejlesztése szempontjából nélkülözhetetlenek, fejlesztik a tanulók zenei érzékét, zeneértését és összpontosító képességét. Segítik őket a zene elemeinek önálló és magabiztos használatában, fejlesztik a tanulók önkifejező képességét, ötletgazdagságát, kreativitását és zenei fantáziáját.
- A generatív zenei tevékenységek a tanítás legkülönbözőbb témáihoz és fázisaihoz kapcsolódhatnak, s bennük a játékos alkotói munka öröme érvényesül. A generatív tevékenységet mindenkor megelőzi a zenei alkotóelemek (pl. ritmus, dallam, polifónia, harmónia, forma) vagy egy adott zenei stílushoz kapcsolódó zenei jelenségek (pl. a klasszikus formaérzéke) megismerése az aktív zenélésen keresztül.

1.3. Felismerő kottaolvasás

- A kottaolvasás a zene értésének eszköze, általa olyan kódrendszer kulcsát kaphatják meg a tanulók, amely segíti őket abban, hogy eligazodjanak a zenei tartalmakban. A zenével való ismerkedés kezdeti szakaszában a felismerő kottaolvasás képessége a zeneértés mélységeihez is jelentősen hozzájárulhat. Az önálló zenélésben nélkülözhetetlen eszközzé válik.
- Az ötvonalas kottaképet a gyerekek látják már akkor is, mikor a jelrendszereket még nem tudják megfejteni. A tanulók a felismerő kottaolvasás segítségével egyre több zenei jelenséget képesek jelrendszerről felismerni. A kottaolvasás nem cél, hanem eszköz az iskolai zenetanulás folyamatában.
- A felismerő kottaolvasáshoz kapcsolódó zenei ismeretek tanítása soha nem elvontan, hanem az énekes és hangzó zenei anyaghoz kapcsolódóan történik. A népdalokból vett zenei fordulatokat felhasználják a ritmikai, metrikai és dallami elemek tudatosítására, formájuk megismerése pedig segít a formaérzék fejlesztésében. Az elemző megközelítés helyett válasszák a műfaji meghatározást, találják meg az élethelyzet, az érzelmi kifejezés, az esztétikai szépség személyes kapcsolódási pontjait. A népdalok szövegének értelmezése rávilágít a népdalok gazdag szimbolikájára, megvilágítja a magyar szókincs gazdagságát. *A népdalok nem a felismerő kottaolvasás gyakorló példái. Csak akkor szolmizáljuk, ha az a szebb, tisztább megszólaltatást segíti.*

Zenei befogadás

2.1. Befogadói kompetenciák fejlesztése

A befogadói kompetenciák fejlesztése a zenehallgatás anyagának mélyreható megismerését segíti elő. A befogadói kompetenciák fejlesztése során az érzelmi és intellektuális befogadás egyensúlyának kell érvényesülnie. A befogadói kompetenciák fejlesztésével megalapozható a tanulók zenehallgatási magatartása, akik a zenehallgatás során olyan élményeket – minél többféle és valóságos zenei

- tapasztalatokat – szereznek a hallgatott zenéről, amelyek hatására egyre inkább különbséget tudnak tenni az elmélyült zenehallgatás (vagyis a zene befogadása) és a háttérzene fogyasztása között.
- Csend és teljes figyelem nélkül nem jön létre élményt adó zenei befogadás. A művészi értékű zene befogadójává csak az a tanuló válik, aki teljes figyelmét képes a hallott zene felé irányítani. A befogadói kompetencia fejlesztése éppen ezért részben a figyelem készségének kialakítása és folyamatos erősítése felé irányul. Rendszeres zenehallgatás. A zeneművek zenei és zenén kívüli tartalmának, üzenetének megértéséhez szükség van a zenei élmények rendszeres biztosítására: *minden órán legyen zenehallgatás*, amely az élmény (örömszerző) funkción túl alapját adja a generatív készségek formálódásának, hiszen a generativitás a sokrétű zenei élményből fejlődik ki.
- Adekvát befogadói attitűd. A zenehallgatási anyag értő befogadását segíti az adekvát befogadói attitűd kialakítása, azaz a hallgatott zene funkciójához, stílusához és műfajához megfelelő közelítés. Lényeges, hogy a tanulók úgy hallgassanak zenét, hogy a zenekülönböző megnyilvánulásaihoz a zenéhez leginkább illeszkedő befogadói magatartással forduljanak.
- A befogadói kompetencia fejlesztését segíti elő elsősorban a zenében rejlő gesztusok, karakterek, érzelmek, hangulatok érzékelésének és átérzésének képessége, másodsorban pedig a biztos és differenciált hallási képesség (ritmus-, dallam- és hangszínérzék) és a zenei memória. Ezeket rendszeres és nagy mennyiségű énekléssel és a generatív készségek más fejlesztő gyakorlataival alakíthatják.

- *Zeneelméleti és zenetörténeti alapismeretek* minden esetben a zenei befogadást segítik, az elméleti és a lexikális adatok közül elsősorban a kiválasztott művel kapcsolódókkal foglalkozzanak. A lényegláttatásnak és az életszerűségnek minden esetben kulcsszerepet kell kapnia, ezért teljes mértékben mellőzendő az öncélú adatközlés és a nagy mennyiségű memorizálás. Egy szerzői életrajz ismertetésében például nem az önmagukban semmitmondó dátumok és a tartózkodási helyek felsorolása és visszakérdezése, hanem a szerző személyiségének bemutatása, művészi és emberi élethelyzeteinek, a környezetével való kölcsönhatásának, problémáinak, sorsfordulatainak átéreztetése és mindennek művészetére gyakorolt hatása az elsődleges tartalom. Ezt helyenként megtámogathatják a jól megválasztott tényadatok (dátumok, helyszínek), mindenkor kiegészítő, tájékozódást könnyítő jelleggel. Ugyanez érvényes az elméleti ismeretekre: a formatan, az összhangzattan vagy a szolmizáció alapinformációi csak akkor válnak hasznossá, ha zenei érzetekhez kapcsolódnak, ha segítenek a gyerekeknek átérezni azokat a zenei jelenségeket, amelyekről szólnak.

2.2. Zenehallgatás

- A rendszeres és figyelmes zenehallgatással a tanulók zene iránti fogékonyságát és zenei ízlését formálják.
- A zenehallgatási anyag kiválasztásakor a zenei teljességre kell törekedni. Lehetőleg teljes műveket hallgassanak meg, hiszen a tanulók befogadói kompetenciáját s elsősorban zenei formaérzékét a teljes kompozíciók bemutatása fejleszti. A műalkotás egészéről kell benyomást szerezniük, mielőtt a részletekre irányítják a figyelmüket. Miközben a figyelem irányítása bizonyos jelentéstartalmak megvilágítása érdekében fontos, fokozottan figyeljenek arra, hogy a szempontok ne tereljék el a tanulók figyelmét a mű egészének élményszerű befogadásáról.
- A zenei stíluskorszakok tudatosítása csak a 9–10. osztály tantervének feladata.
- Zenehallgatásnál – figyelve a ma felnövő generációk vizuális igényére – törekedjenek DVD-n elérhető koncertfelvételek bemutatására is. Használják ki az internet és a digitális tábla lehetőségeit is.
- Az iskolai zenehallgatás célja nem lehet minden remekmű, s az összes zenei műfaj megismertetése, sokkal fontosabb a befogadói kompetenciák fejlesztése és a zenehallgatás igényének kialakítása, amely biztosítja az egész életen át tartó zenei érdeklődést. Bízniuk kell abban, hogy a meg nem ismert műveket a tanulók életük folyamán megismerik, amennyiben kialakították bennük az igényt az értékes művek hallgatására.
- Az iskolai zenehallgatás mellett keresni kell a lehetőséget az élő zenehallgatásra, a rendszeres hangverseny-látogatásra, és ösztönözni a tanulókat a zenei információk gyűjtésére. A hangversenyek kifejezetten ahhoz a korcsoporthoz szóljanak, akikkel a látogatást teszik. Rendkívül fontos, hogy a hangverseny legyen előkészített, az órákon ismerjenek meg néhány zenei témát, a művek kontextusát, majd az azt követő alkalommal beszélgetéssel segítsék az élmények feldolgozását. Használják ki a koncertpedagógia adta lehetőségeket!

A tanulók értékelése

A tantervek készítői a tanulói teljesítmények értékeléséhez ajánlásokat fogalmaznak meg. Az ajánlások figyelembe veszik az iskolai értékelés főbb összetevőit, így például megnevezik az értékelés legfontosabb szempontjait, az értékelés kritériumait, a főbb értékelendő teljesítmé-

nyeket (tevékenységeket, produktumokat). Kitérnek arra is, hogy az adott évfolyamon, az adott tanulási szakaszban milyen formában és milyen rendszerességgel érdemes értékelni.

Általános elvként ajánljuk a következőt: a tanulói teljesítmények értékelésében alkalmazott szempontok legyenek összhangban a NAT-ban megfogalmazott fejlesztési követelményekkel, valamint az iskolai pedagógiai programban, illetve a helyi tantervben meghatározottakkal. Az értékelés pozitív hatásához hozzájárul, ha az folyamatos és tárgyyszerű, azaz megnevezi a teljesítmény erősségeit és gyengéit, valamint az utóbbiak javításához szükséges teendőket is.

A fejlesztő értékelés

Az értékelés funkciói közül kiemelkedő szerepet tulajdonítunk a formáló, a motiváló, az irányt adó, a tanulót elsősorban saját teljesítményéhez viszonyító, fejlesztő értékelésnek, ugyanis ez segíthet leginkább az önismeret fejlesztésében, az ösztönzésben, a továbblépés feladatainak, útjának megmutatásában. Az értékelhető tanulói megnyilvánulásokra vonatkozó szóbeli (énekes és verbális) és/vagy írásos megjegyzések is pontosabb tájékoztatást nyújtanak, rámutathatnak konkrét problémákra, egyúttal javaslatokat is tehetnek a fejlesztésre. A tanulók önértékelése pedig többcélú órai feladat is lehet.

Az osztályozás

Fontos szempont, hogy az osztályzattal történő értékelés a tantervi követelmények megvalósulását számon kérő *szummatív* értékelés. Éppen ezért zavart okozhat, ha az osztályzatnak ez a szerepe elbizonytalanodik, azaz hol a biztatás (formatív értékelés), hol pedig a „büntetés” eszköze. A szummatív típusú felmérő, összegző, záró minősítések, amelyek szelekciós funkciót is betöltenek, csak akkor hitelesek, ha objektívek, ha következetesek, ha meghatározott és nyilvános kritériumok alapján történnek.

Helyi és központi értékelés

Az értékelés iskolai elveinek kidolgozása az iskola pedagógiai programjának, műveltségterületi, tantárgyi szinten pedig a helyi tantervnek feladata.

A 9-10.évfolyam fejlesztési céljai

Az ének-zene tantárgy 9–10. évfolyamon a NAT alábbi fejlesztési területeit képviseli hatékonyan: erkölcsi nevelés, nemzeti öntudat, hazafias nevelés, felelősségvállalás másokért, önkéntesség, médiatudatosságra nevelés, az önismeret és a társas kultúra fejlesztése, a testi és lelki egészségre nevelés. A kulcskompetenciák fejlesztésében pedig a következőket képes támogatni: esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség, anyanyelvi kommunikáció, idegen nyelvi kommunikáció, digitális kompetencia, kezdeményezőképeség, vállalkozói kompetencia, hatékony, önálló tanulás.

Ebben az életkorban a zenei stílusnak megfelelő előadásmód, a kommunikatív muzikalitás továbbfejlesztése áll a középpontban. Érdemes kisebb alkalmi együtténeklő csoportoknak is rendszeres funkcionális énekes feladatot adni (énekes néphagyomány felelevenítése, projektnapok zenei elemei, bensőséges közösségi, egyházi ünnepeken való aktív részvétel, osztályéneklési verseny, osztályindulók éneklése, „ki mit tud”, évfolyam, több évfolyam, iskolai együtténeklés stb.).

Az elsajátított népzenei anyag néptánc-élményekhez kapcsolódik. A táncmuzsikai lehetőség felkínálása, esetleg rendszeres, projektszerű vagy tömbösített órák formájában történő megvalósítása nagymértékben segíti a dalanyag funkcióba kerülését. Az énekes anyagban a klasszikus és populáris zenei műfajok szemelvényei mellett nagy jelentősége van a zenehallgatás anyagának dúdoló, kísérő, csak a követés és a minél közelebbi megismerés, és nem a teljesítményszerű reprodukció igényével történő éneklésének is. A tanulók az énekelt dalok meghatározott zenei elemeit megfigyelik, tanári rávezetéssel tudatosítják, s felismerik kottaképről, esetleg tanári segítséggel reprodukálják, a zenei elemeket improvizációs és kreatív játékos feladatokkal gyakorolják.

A zenehallgatásra ajánlott zeneirodalmi műalkotások többsége nagy lélegzetű, a kerettantervben ajánlott művek közül inkább kevesebbet tanítunk, de a választott műveket alaposan és sokféle részletre kiterjedően ismertetjük. A zenehallgatási anyag előkészítése és tanítása során törekszünk az infokommunikációs társadalomban elérhető gazdag médiatartalmak felhasználására (pl. letölthető multimédiás tartalmak, különböző interpretációk összehasonlítása).

A 9. évfolyam tanterve

Heti 1 óra, évi óraszám: 36

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei reprodukció Éneklés			Órakeret javasolt óra-szám 12
Előzetes tudás	Az általános iskolában megismert népzenei és műzenei szemelvények elsajátítása során kialakult éneklési képességek, zenei ismeretek.			
További feltételek	Személyi: ének-zene szakos tanár			
	Tárgyi: tanterem, CD-lejátszó, ritmus- és dallamhangszerek			
A tematikai egység nevelési- fejlesztési céljai	A tanult dalanyag ébrentartása, használatával az éneklési készség fejlesztése. További dalkincs bővítés, a motivált és örömteli éneklés kialakítása.			
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Tan- eszközök	
4-5 mű éneklése tiszta intonációval az életkori sajátosságokat figyelembe véve (szükség esetén egyénre szabott kezdőhangról), a következő kategóriák mindegyikéből: Zeneirodalmi szemelvények, mindegyik megismert stíluskorszakból legalább egy dal vagy dalrészlet, néhány rövid zenei téma: – gregorián, – reneszánsz, – barokk,	Osztály, csoport, egyéni éneklés „a cappella” hangszerrel, szöveggel, hangzókkal, szolmizálva, egy vagy több szólamban.	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> verbális kifejezőkészség fejlesztése, dalok szövege, költői eszközök megfigyelése a zenei kifejezésben, virágénekek, szimbolika.	Megfelelő méretű, jól szellőztethető szakterem zongora vagy piano, ritmus-hangszerek. Tankönyv Ének.-	

Egyszólamú és többszólamú világi és egyházi vokális anyag, és hangszeres művek témái a zenehallgatás anyagából válogatva. Magyar népzene és történeti dallamok (az életkornak megfelelő tematikus csoportokból válogatva): • régi rétegű és új stílusú népdalok, • életfordulók, jeles napok dalai, • pszalmódizáló népdalok, • a táncházban énekelt népdalok, • virágénekek, diákdalok, • históriás énekek. Más népek dalai.		<i>Idegen nyelvek:</i> más népek dalai eredeti szöveggel. .	Zene középiskola 9-10.évfolyam Munkafüzet
Kulcsfogalmak/fogalmak	Népzene: táncház, csárdás; egyházzene (zsoltár, korál, népének; világi zene (trubadúrének, ungarésca), dal (népdal, műdal, egyházi és világi dal, reneszánsz kórusdal, opera.		

Tematikai egység/Fejlesztési cél	Zenei reprodukció Generatív (önállóan és/vagy csoportosan alkotó), kreatív zenei tevékenység		Órakeret javasolt óra-szám 6
Előzetes tudás	Ritmikai és dallamvariálási készség, tonális és funkciós érzet, fejlődő formaérzék, harmóniai alapkészségek.		
További feltételek	Személyi: ének-zene szakos tanár		
	Tárgyi: tanterem, CD-lejátszó, hangszerek		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A korábbi évek generatív és kreatív készségfejlesztés tevékenységeinek ismételése a korosztály elvárható zenei képességének és jellemző érdeklődésének megfelelő zenei példákon keresztül személyiségfejlesztés.		
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Tan-eszközök
Ritmus, metrum: Összetett és aszimmetrikus metrumokhoz kapcsolódó improvizációs gyakorlatok tapssal és ütőhangszerekkel, szabályos és szabálytalan hangsúlyozás, metrumváltások. Harmónia: A dúr-moll hangsor hármashangzatainak dallam alá illesztése – gitár, zongora, basszushang éneklése – a csoportban lévő hangszert tanulók, zeneiskolások vagy különösen érdeklődő tanulók	Egyéni, csoportos ének, ritmus, mozgás, hangszer, vizuális megoldások, szavak.	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i>, szöveg hangsúlyok, prozódia. <i>Idegen nyelvek:</i> idegen nyelvű szövegek és fordításainak összehasonlítása a prozódia szempontjából.	Ritmus-hangszerek, hangszerek, nagy mozgástér

aktivizálásával. Harmonikus és diszharmonikus együtthangzás megszólaltatása (csoportban). Komponálás és rögtönzés összekapcsolása: Az énekes és zenehallgatási anyaghoz kapcsolódó dallamalkotási módok: recitálás – zsoltártónus, recitativo, díszítés a népzeneben és műzenében, zenei szerkesztés módok, zenei formák parafrázisa zenei és nem zenei eszközökkel: ritmus rondó, szekvencia, variáció, Egyszerű ritmus- és harmóniakíséret alkotása: osztinató, dudabasszus, orgonapont, tercelés. Kreatív közreműködés a tanult ritmikai, metrikai, dallami és harmóniai elemekből létrehozott és a tanult formai eszközökkel szerkesztett kompozíciók megszólaltatásában. Rögtönzés és komponálás egyéni és csoportos formában.		<i>Matematika:</i> absztrakt gondolkodás fejlesztése a zenei formákon keresztül. <i>Vizuális kultúra:</i> önkifejezés, érzelmek kifejezése többféle eszközzel.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Zenei szerkesztésmód (egyszólamú dallamalkotás, homo fónia, polifónia). Metrumfajta (egyszerű, összetett, aszimmetrikus), szabályos és szabálytalan hangsúlyozás. Prozódia. Hármashangzatok.		

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei reprodukció Felismerő kottaolvasás, nélkülözhetetlen zeneelméleti alapismeretek	Órakeret javasolt óra-szám 4
Előzetes tudás	Az általános iskolában megszerzett zeneelméleti alapismeretek a hagyományos klasszikus zenei notációról.	
További	Személyi: ének-zene szakos tanár	

feltételek	Tárgyi: tanterem, CD-lejátszó, hangszerek		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az eddig tanult felismerő kottaolvasási és zenei ismeretek megerősítése, rendezése az ismétlés és az összefüggések feltárása által. A további gyakorlás a befogadást és a felidézést kísérő kottakövetéssel valamint elemi szintű kottaolvasás alkalmazásával.		
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Tan-eszközök
Zeneelméleti alapismeretek: A zenei írásbeliség kialakulásának főbb jellemzői. A kottairás fejlődése: néhány neuma és a C kulcsok ismerete (csak információs szinten), az ötvonalas rendszertől eltérő notációk: tabulatúra. Ritmikai elemek, metrum, tempó: Táncok ritmikai sajátosságainak megfigyelése a tánc típusok tempóbeli, metrikai és ritmikai jellemzői szempontjából: néptánc – magyar és nem magyar példák, reneszánsz és barokk táncok ezek azonosítása hallás után és kottaképről. Harmóniai elemek: akkordok Partitúra: Vokális és hangszeres partitúrák megismerése: zenehallgatás kottakövetéssel, témák azonosításával, előadói jelek és megvalósulás megfigyelésével, szólamok elrendeződésének ismerete.	Közös kottaolvasás, tábláról énekkel, lehetőség szerint egyénileg hangszerekkel. kottáról.	<i>Vizuális kultúra:</i> vizuális jelek és jelzések használata.	Ötvonalas tábla, interaktív tábla, számítógép. tankönyv. Munka-füzet
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Partitúra, notáció, tánc típus		

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei befogadás Befogadói kompetenciák fejlesztése			Órakeret javasolt óra-szám 4
Előzetes tudás	Korábbi évek során megszerzett kompetenciák, nyitott hozzáállás, zenei emlékek, tapasztalatok, koncertélmények.			
További feltételek	Személyi: ének-zene szakos tanár			
	Tárgyi: tanterem, CD-lejátszó, hangszerek			
A tematikai egység nevelési- fejlesztési céljai	A befogadás pályáinak szélesítésével, személyes – esztétikai, intellektuális, gyakorlati – zenei élmények szerzésével, irányított és önálló feldolgozással a személyiség és az esztétikai érzék fejlesztése.			
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Tan- eszközök	
A zene rendszerezésének különböző szempontjai (pl. kronológia, műfaj, forma, funkció, abszolút zene – programzene): A zene kapcsolatainak feltárása a társművészetekkel, irodalommal, történelemmel, kultúrtörténettel a szintézis teremtés igényével (az egyházzene kapcsolata a liturgiával, zenei élet a főúri rezidenciákon és a nyilvános koncerttermekben, operaházakban). Az alkotás – zenei reprodukció – befogadás viszonya (zeneszerzés és előadó-művészet kapcsolata, komponálás/lejegyzés – improvizáció), a zene funkciói (művészi zene – szórakoztató zene, liturgia, önkifejezés, ünnepek zenéi, tánc, alkalmazott zene). A zenei ismeretszerzés és információgyűjtés, a zenehallgatás lehetőségei a számítógép és az internet segítségével. A felfedezés örömeinek kialakítása a folyamatos tanári tartalomközlés helyett (zeneszerzők, életutak, életművek). Népzene és műzene kapcsolatai. Átköltés, átdolgozás, feldolgozás.	Tanulói kutatás, információgyűjt és könyvtár, internet segítségével, kiselőadások. Tanulói hangszeres bemutatás, tanári hangszeres-énekes előadás. Hangverseny-látogatás.	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> a műzene irodalmi kapcsolódásai, átköltés, humor. <i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> a zene történelmi kapcsolódásai, zene a főúri rezidenciákon, zene a liturgiában, polgárosodás és a nyilvános koncerttermek, operaházak. <i>Idegen nyelvek:</i> zenehallgatási anyag idegen nyelven. <i>Vizuális kultúra:</i> önkifejezés, érzelmek kifejezése többféle eszközzel. <i>Informatika:</i> információgyűjt és az internet segítségével.	Jó minőségű CD- és DVD-lejátszó, erősítő, hangszórók, számítógép internet-kapcsolattal, tankönyv, Munkafüzet Zenehallgatás CD-k a gimnáziumok 9-10. évfolyama számára, hangtár, hozzáférhető hanganyag. DVD-k: koncert és operafilmek	

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Népzene – műzene, világi zene – egyházzene, abszolút zene – programzene.
------------------------------------	--

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei befogadás Zenehallgatás			Órakeret javasolt óra-szám 10
Előzetes tudás	A zenemű gondolati tartalmát közvetítő kifejezőeszközök átélésének és értelmezésének képessége. A korábban tanult jellegzetes zeneművek részleteinek felismerése.			
További feltételek	Személyi: ének-zene szakos tanár			
	Tárgyi: tanterem, CD-lejátszó, hangszerek			
A tematikai egység nevelési- fejlesztési céljai	A befogadói kompetencia erősítése az ismeretek kronológiai rendszerezésével. Tájékozottság a zeneművek műfajában és a zenei stílusokban. Önálló „elemzés”, véleménykifejtés.			
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Tan- eszközök	
Az alábbi szempontok alapján válogatott és meghallgatott zenei részletek felismerése. Népzene: népdal, hangszeres népzene. Klasszikus zene: Az európai műzene kialakulása 1750-ig. Legfontosabb stílusjegyek, műfajok, zeneszerzők. Középkor és reneszánsz – az egyszólamúságból a többszólamúság első virágkoráig (gregorián, reneszánsz műfajok: motetta, mise, madrigál). A magyar reneszánsz. Barokk – a hangszeres műfajok és az opera kialakulása (concertáló stílus, basso continuo, monódia, fúga, korál, passió) XVII–XVIII. századi magyar műzene (Kájoni-kódex, Lócsei kézirat, Vietórisz-kódex anyagából).	Tanulói kutatás, információ-gyűjtés könyvtár, internet segítségével, kiselőadások. Tanulói hangszeres bemutatás, tanári hangszeres-énekes előadás. Hangverseny-látogatás.	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> a műzene irodalmi kapcsolódásai, átköltés, humor. <i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> a zene történelmi kapcsolódásai, zene a főúri rezidenciákon, zene a liturgiában, polgárosodás és a nyilvános koncerttermek, operaházak. <i>Idegen nyelvek:</i> zenehallgatási anyag idegen nyelven. <i>Vizuális kultúra:</i> önkifejezés, érzelmek kifejezése többféle eszközzel. <i>Informatika:</i> zenei információgyűjtés az internet	Jó minőségű CD- és DVD-lejátszó, erősítő, hangszórók, számítógép internet-kapcsolattal, Zenehallgatás CD-9-10. évfolyam számára, tankönyv, Munkafüzet, hangtár, hozzáférhető hanganyag, DVD-k	

		segítségével).	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Stílusjegy, műfaj.		

Az osztályozó vizsga követelményei a 9. évfolyamon:

1. félév:

- Tudjon a vizsgázó önállóan elénekelni 6 dalt – a magyar népzene régi és új stílusú népdalaiból, más népek dalaiból, ill a műdalok közül válogatva – kifejezően és stílusosan .
- A meghallgatott zenei szemelvények közül a jellemző részletek alapján ismerjen fel 7 művet.
- Ismerje az adott korok – ókor, középkor, reneszánsz – jellemző stílusjegyeit.
- Tudjon könnyebb zenei idézetet szolmizálva (3# 3b előjegyzéssel) elénekelni.
- Ismerje a tanult művek műfaji jellemzőit, a hozzájuk tartozó zenei kifejezéseket.

2.félév:

- Tudjon a vizsgázó önállóan elénekelni 10 dalt – a magyar népzene régi és új stílusú népdalaiból, más népek dalaiból, ill a műdalok közül válogatva – kifejezően és stílusosan .
- A meghallgatott zenei szemelvények közül a jellemző részletek alapján ismerjen fel 12 művet.
- Ismerje az adott korok – ókor, középkor, reneszánsz, barokk, klasszika – jellemző stílusjegyeit, jelentősebb zeneszerzőit (Palestrina, Bach, Vivaldi, Händel, Haydn, Mozart, Beethoven).
- Tudjon könnyebb zenei idézetet szolmizálva (3# 3b előjegyzéssel) elénekelni.
- Ismerje a tanult művek műfaji jellemzőit, a hozzájuk tartozó zenei kifejezéseket.

Zenehallgatás anyaga

Népdal, hangszeres népzene, nemzetiségek zenéje, más népek dalai.

Klasszikus zenei anyag: a repertoár nem lezárt, stíluson, zeneszerzőn belül más művel helyettesíthető.

Gregorián énekek (pl.: Dies irae, Ut queant laxis,
H. Purcell: Dido és Aeneas - opera (részletek)
Palestrina és Lassus választott művei (motetta, madrigál, mise)
Johann Sebastian Bach: János passió - korál dallam
Johann Sebastian Bach: Brandenburgi versenyek
Johann Sebastian Bach. h-moll szvit - részletek
Johann Sebastian Bach: d-moll toccata és fuga
Georg Friedrich Händel: Júdás Makkabeus - oratórium (részletek)
Geor Friedrich Händel: Messiás - Halleluja kórus
Antonio Vivaldi: egy szabadon választott versenymű

A továbbhaladás feltételei

A tanulók az énekes anyagból kb. 20 dalt és műrészletet részben kottából, részben emlékezetből kifejezően énekelnek csoportosan választhatóan hangszeres előadásban.

Képesek néhány dallamból (népdal, műdal, zenei téma) álló csokor felidézésére, 1-1 témán, műfajon, stíluskörön belül is. Fakultatív követelmény egyszerűbb két- és háromszólamú kórusművek vagy azok részleteinek, kánonok éneklése.

A tanulók a generatív tevékenységek eredményeként érzékeljék, ismerjék fel a zenei kifejezés, a forma, műfaj és a zenei eszközök közti összefüggéseket. A kottakép elemeit és az alapvető zenei kifejezéseket ismerjék fel, értelmezzék, tanári segítséggel reprodukálják. A

tanulók a megtapasztalt zenei stílusokat, korszakokat, zeneműveket (min. 10 alkotást ismernek meg). A tanulók ismerjenek fel min. 10 alkotást.
Tudjanak tájékozódni a tanult műfajokban, stíluskorszakokban.
Tudjanak különbséget tenni a világi zene, egyházzene között.

A 10. évfolyam tanterve

Heti 1 óra, évi óraszám: 36

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei reprodukció Éneklés			Órakeret javasolt óra-szám 12
Előzetes tudás	Az előző években megismert népzenei és műzenei szemelvények elsajátítása során kialakult éneklési képességek, zenei ismeretek.			
További feltételek	Személyi: ének-zene szakos tanár			
	Tárgyi: tanterem, CD-lejátszó, hangszerek (ritmus-, dallamhangszer, zongora)			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tanult dalanyag ébrentartása, használatával az éneklési készség fejlesztése. További dalkincsbővítés, a motivált és örömteli éneklés kialakítása, helyes énektechnikával és hangképzéssel. Stílusos, kifejező éneklés.			
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Tan-eszközök
4-5 mű éneklése tiszta intonációval és helyes hangképzéssel az életkori sajátosságokat figyelembe véve (szükség esetén egyénre szabott kezdőhangról), a következő kategóriák mindegyikéből: Zeneirodalmi szemelvények, mindegyik megismert stíluskorszakból legalább egy dal vagy dalrészlet, néhány rövid zenei téma: – bécsi klasszikus, – romantikus, – XX. századi, kortárs. Egyszólamú és többszólamú világi és egyházi vokális anyag, és hangszeres művek témái a zenehallgatás anyagából válogatva. Néhány populáris zenei szemelvény a zenehallgatás anyagából válogatva (lásd a magyar anyag a Zenehallgatási anyag megfelelő része). Magyar népzene és történeti dallamok (az életkornak megfelelő tematikus csoportokból válogatva):		Osztály, csoport, egyéni éneklés „a cappella” hangszerrel, szöveggel, hangzókkal, szolmizálva, egy vagy több szólamban	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> verbális kifejezőkészség fejlesztése, dalok szövege, költői eszközök megfigyelése a zenei kifejezésben, magyar népballadák, virágénekek, szimbolika. <i>Idegen nyelvek:</i> más népek dalai eredeti szöveggel.	Megfelelő méretű, jól szellőztethető szakterem ,zongora vagy piano, ritmus-hangszerek. Tankönyv Munkafüzet

– búcsúzó, keservek, • életfordulók, jeles napok dalai, • a táncban énekelt népdalok, • balladák, • verbunkos dallamok. Más népek dalai.			
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Népzene: ballada: jaj-nóta, sirató, tánc, népies műdal, verbunk, csárdás; egyházzene (zsoltár, korál, népének, spirituálé); dal (népdal, műdal, egyházi és világi dal, romantikus dal, szórakoztató zenei dal)		

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei reprodukció Generatív (önállóan és/vagy csoportosan alkotó), kreatív zenei tevékenység		Órakeret javasolt óra-szám 6
Előzetes tudás	Ritmikai és dallamvariálási készség, tonális és funkcionális érzet, fejlődő formaérzék, harmóniai alapkészségek.		
További feltételek	Személyi: ének-zene szakos tanár		
	Tárgyi: tanterem, CD-lejátszó, hangszerek		
A tematikai egység nevelési- fejlesztési céljai	A korábbi évek generatív és kreatív készségfejlesztés tevékenységeinek ismételése a korosztály elvárható zenei képességének és jellemző érdeklődésének megfelelő zenei példákon keresztül személyiségfejlesztés.		
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Tan- eszközök
Ritmus, metrum: Összetett és aszimmetrikus metrumokhoz kapcsolódó improvizációs gyakorlatok tapssal és ütőhangszerekkel, szabályos és szabálytalan hangsúlyozás, metrumváltások. Dallam: Szövegalkotás egyszerű dallamra, jellegzetes ritmusokra és „vissza”. Ismert dallamra új szöveg illesztése. Versmegzenésítés. A zenei és a szöveg hangsúlyai (prozódia) a gyakorlatban. Eredeti nyelvű szöveg és fordításainak összehasonlítása. Klasszikus és populáris műfajok. Zenei prozódia megfigyelése, reprodukciója.	Egyéni, csoportos ének, ritmus, mozgás, hangszerek, vizuális megoldások, szavak.	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> szövegalkotás egyszerű dallamra, versmegzenésítés, szöveg - hangsúlyok, prozódia. <i>Idegen nyelvek:</i> idegen nyelvű szövegek és fordításainak összehasonlítása a prozódia szempontjából. <i>Matematika:</i>	Ritmus-hangszerek, és más hangszerek, nagy mozgástér.

Harmónia: A dúr-moll hangsor hármashangzatainak dallam alá illesztése – gitár, zongora, basszushang éneklése – a csoportban lévő hangszert tanulók, zeneiskolások vagy különösen érdeklődő tanulók aktivizálásával. Harmonikus és diszharmonikus együtthangzás megszólaltatása (csoportban). Komponálás és rögtönzés összekapcsolása: Az énekes és zenehallgatási anyaghoz kapcsolódó dallamalkotási módok: recitálás – zsoltártónus, recitativo, díszítés a népzeneben és műzenében, zenei szerkesztés módok, zenei formák parafrázisa zenei és nem zenei eszközökkel: ritmus rondó, szekvencia, periódus, variáció, Arany metszés a zenében és a természetben. Ismert dallamhoz ritmuskíséret vagy adott ritmuskísérethez dallamalkotás. Egyszerű ritmus- és harmóniakíséret alkotása: osztinató, orgonapont, T-D ingamozgás, tercelés. Kreatív közreműködés a tanult ritmikai, metrikai, dallami és harmóniai elemekből létrehozott és a tanult formai eszközökkel szerkesztett kompozíciók megszólaltatásában. Rögtönzés és komponálás egyéni és csoportos formában.		absztrakt gondolkodás fejlesztése a zenei formákon keresztül. <i>Vizuális kultúra:</i> önkifejezés, érzelmek kifejezése többféle eszközzel.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Zenei szerkesztésmód (egyszólamú dallamalkotás, homofónia, polifónia). Metrumfajta (egyszerű, összetett, aszimmetrikus), szabályos és		

	szabálytalan hangsúlyozás. Prozódia. Hármashangzatok.
--	---

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei reprodukció Felismerő kottaolvasás, nélkülözhetetlen zeneelméleti alapismeretek			Órakeret javasolt óra-szám 4
Előzetes tudás	Az előző években megszerzett zeneelméleti alapismeretek a hagyományos klasszikus zenei notációról.			
További feltételek	Személyi: ének-zene szakos tanár			
	Tárgyi: tanterem, CD-lejátszó, hangszerek			
A tematikai egység nevelési- fejlesztési céljai	Az eddig tanult felismerő kottaolvasási és zenei ismeretek megerősítése, rendezése az ismétlés és az összefüggések feltárása által. A további gyakorlás a befogadást és a felidézést kísérő kottakövetéssel valamint elemi szintű kottaolvasás alkalmazásával.			
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Tan- eszközök	
A kottairás fejlődése: az ötvonalas rendszertől eltérő notációk: tabulatúra, aleatórikus zene, betűs akkordjelölés. Ritmikai elemek, metrum, tempó: Táncok ritmikai sajátosságainak megfigyelése a tánc típusok tempóbeli, metrikai és ritmikai jellemzői szempontjából: néptánc – magyar és nem magyar példák, modern táncok, ezek azonosítása hallás után és kottaképről. Harmóniai elemek: akkordfűzések megfigyelése. Partitúra: Vokális és hangszeres partitúrák megismerése: zenehallgatás kottaképkövetéssel, témák azonosításával, előadói jelek és megvalósulás megfigyelésével, szólamok elrendeződésének ismerete.	Közös kottaolvasás tábláról énekkel, lehetőség szerint egyéni hangszerekkel.	<i>Vizuális kultúra:</i> vizuális jelek és jelzések használata.	Ötvonalas tábla, interaktív tábla, számító- gép. tankönyv	

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Partitúra, notáció, tánc típus, beat, swing ritmus.
--------------------------------	---

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei befogadás Befogadói kompetenciák fejlesztése			Órakeret javasolt óra-szám 4
Előzetes tudás	Korábbi évek során megszerzett kompetenciák, nyitott hozzáállás, zenei emlékek, tapasztalatok, koncertélmények.			
További feltételek	Személyi: ének-zene szakos tanár			
	Tárgyi: tanterem, CD-lejátszó, hangszerek			
A tematikai egység nevelési- fejlesztési céljai	A befogadás pályáinak szélesítésével, személyes – esztétikai, intellektuális, gyakorlati – zenei élmények szerzésével, irányított és önálló feldolgozással a személyiség és az esztétikai érzék fejlesztése.			
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Tan- eszközök	
A zene rendszerezésének különböző szempontjai (pl. kronológia, műfaj, forma, funkció, abszolút zene – programzene): A zene kapcsolatainak feltárása a társművészetekkel, irodalommal, történelemmel, kultúrtörténettel a szintézis teremtés igényével (az egyházzene kapcsolata a liturgiával, zenei élet a főúri rezidenciákon és a nyilvános koncerttermekben, operaházakban). Az alkotás – zenei reprodukció – befogadás viszonya (zeneszerzés és előadó-művészet kapcsolata, komponálás/lejegyzés – improvizáció), a zene funkciói (művészi zene – szórakoztató zene, liturgia, önkifejezés, ünnepek zenéi, tánc, alkalmazott zene). A zenei ismeretszerzés és információgyűjtés, a zenehallgatás lehetőségei a számítógép és az internet segítségével. A felfedezés örömeinek kialakítása a folyamatos tanári tartalomközlés helyett (zeneszerzők, életutak, életművek). Műalkotás-„elemzés,” önálló véleménynyilvánítás (művészi érték-	Tanulói kutatás, információ-gyűjtés könyvtár, internet segítségével, kiselőadások. Tanulói hangszeres bemutatás, tanári hangszeres-énekes előadás. Hangverseny-látogatás. Elektronikus forrás.	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> a műzene irodalmi kapcsolódásai, átköltés, humor. <i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> a zene történelmi kapcsolódásai, zene a főúri rezidenciákon, zene a liturgiában, polgárosodás és a nyilvános koncerttermek, operaházak. <i>Idegen nyelvek:</i> zenehallgatási anyag idegen nyelven. <i>Vizuális</i>	Jó minőségű CD- és DVD-lejátszó, erősítő, hangszórók, számítógép internet-kapcsolattal, Zenehallgatás CD-k a 9-10. évfolyam számára, tankönyv, munkafüzet, hangtár, hozzáférhető hanganyag.	

giccs). Népzene és műzene kapcsolatai. A jazz és a populáris zene műfajainak kapcsolódási pontjai. Átköltés, átdolgozás, feldolgozás, stílusok keveredése, zenei humor, pl. komolyzenei témák megjelenése a médiában és a populáris műfajokban, világzenei példák zenei forrásai. Jazzhangszerek. Egy zeneműrészlettel való kapcsolat megadott témából választva (pl. élet, halál, születés, gyász, haza, szerelem, gúny, vallás, szabadság, küzdelem, béke)		<i>kultúra:</i> önkifejezés, érzelmek kifejezése többféle eszközzel. <i>Informatika:</i> információgyűjtés az internet segítségével.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Népzene – műzene, világi zene – egyházzene, abszolút zene – programzene, komolyzene-populáris zene, tánczene, filmzene, alkalmazott zene,		

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei befogadás Zenehallgatás		Órakeret javasolt óra-szám 10
Előzetes tudás	A zenemű gondolati tartalmát közvetítő kifejezőeszközök átélésének és értelmezésének képessége. A korábban tanult jellegzetes zeneművek részleteinek felismerése.		
További feltételek	Személyi: ének-zene szakos tanár		
	Tárgyi: tanterem, CD-lejátszó, hangszerek		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A befogadói kompetencia erősítése az ismeretek kronológiai rendszerezésével. Tájékozottság a zeneművek műfajában és a zenei stílusokban. Önálló „elemzés”, véleménykifejtés.		
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Kapcsolódási pontok	Tan-eszközök
Az alábbi szempontok alapján válogatott és meghallgatott zenei részletek felismerése. Népzene: népdal, hangszeres népzene, népies műdal, cigányzene. Klasszikus zene: Bihari János, Lavotta János és Csermák Antal verbunkos zenéje.	Tanulói kutatás, információ-gyűjtés könyvtár, internet segítségével, kiselőadások. Tanulói hangszeres bemutatás,	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> a műzene irodalmi kapcsolódásai, átköltés, humor. <i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> a	Jó minőségű CD- és DVD-lejátszó, erősítő, hangszórók, számítógép internet-

Bécsi klasszika – a klasszikus zenei formák és műfajok (szonáta elvű formai építkezés, kamarazene, szimfónia, opera buffa), Haydn, Mozart, Beethoven. Romantika – dalciklus, hangszeres előadási darabok, opera és zenedráma (nemzeti jelleg a zenében, hangszeres virtuozitás, összművészet, az érzelmek szélsőséges megjelenítése, miniatűr kompozíciók és monumentalitás – formai és dallami jellemzők: szabad formák, kromatikus dallamalkotás, díszítés). A századforduló és a XX. század zenéje – a stílus egység felbomlása, új zenei irányzatok (impresszionizmus, verizmus, dodekafónia, avantgárd, experimentális zene, expresszionizmus, elektronikus zene). Korunk zenéje a második világháborútól napjainkig. A klasszikus zenén túl: a jazz műfajai a kezdetektől napjainkig, a beat és a klasszikus rock, a világzene, a szórakoztató zene műfajai, filmzene és alkalmazott zene. A mai populáris zene irányzatai. A művek megismerésén, elemzésén keresztül a kultúrabefogadás szándékának erősítése (pl. hangverseny-látogatás motivációs szerepének felhasználásával).	tanári hangszeres-énekes előadás. Hangverseny-látogatás. Elektronikus forrás.	zene történelmi kapcsolódásai, zene a főúri rezidenciákon, zene a liturgiában, polgárosodás és a nyilvános koncerttermek, operaházak. <i>Idegen nyelvek:</i> zenehallgatási anyag idegen nyelven. <i>Vizuális kultúra:</i> önkifejezés, érzelmek kifejezése többféle eszközzel. <i>Informatika:</i> zenei információ-gyűjtés az internet segítségével).	kapcsolattal, Zenehallgatás CD-a 9-10. évfolyam számára, tankönyv, munkafüzet Gonda János: A populáris zene antológiája, hangtár, hozzáférhető hanganyag.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Stílusjegy, műfaj.		

Az osztályozó vizsga követelményei a 10. évfolyamon:

1. félév:

- Tudjon a vizsgázó önállóan elénekelni 6 dalt – a magyar népzene régi és új stílusú népdalaiból, más népek dalaiból, ill a műdalok közül válogatva – kifejezően és stílusosan .
- A meghallgatott zenei szemelvények közül a jellemző részletek alapján ismerjen fel 7 művet.
- Ismerje az adott kor – romantika – jellemző stílusjegyeit, jelentősebb zeneszerzőit (Erkel, Liszt, Schubert, Chopin, Verdi, Wagner, Mendelssohn).
- Tudjon könnyebb zenei idézetet szolmizálva (3# 3b előjegyzéssel) elénekelni.
- Ismerje a tanult művek műfaji jellemzőit, a hozzájuk tartozó zenei kifejezéseket.

2.félév:

- Tudjon a vizsgázó önállóan elénekelni 10 dalt – a magyar népzene régi és új stílusú népdalaiból, más népek dalaiból, ill a műdalok közül válogatva – kifejezően és stílusosan .
- A meghallgatott zenei szemelvények közül a jellemző részletek alapján ismerjen fel 7 művet.

- Ismerje az adott korok – a századforduló és a XX. század valamint a kortárs zene – jellemző stílusjegyeit, jelentősebb zeneszerzőit (Kodály, Bartók, Ligeti, Durkó, Debussy, Schönberg, Orff, Sztravinszkij, Bernstein).
- Ismerje a jazz jelentősebb műfajait és a klasszikus rock néhány képviselőjét.
- Tudjon könnyebb zenei idézetet szolmizálva (3# 3b előjegyzéssel) elénekelni.
- Ismerje a tanult művek műfaji jellemzőit, a hozzájuk tartozó zenei kifejezéseket.
- Legyen képes önállóan zenei művek befogadására, megértésére és élvezetére.

Zenehallgatás

Népdal, hangszeres népzene, nemzetiségek zenéje, népies műdal, cigányzene, verbunkos zene, romantikus szerzők nemzeti táncai (Chopin, Brahms, Dvořák).

Klasszikus zenei anyag: stíluson, zeneszerzőn belül más művel helyettesíthető.

Joseph Haydn: Kaiser kvartett vonósnégyesolfgang Amadeus Mozart: egy választott operájának részlete

Ludwig van Beethoven: IX. (d-moll) szimfónia, Op. 125. – zárótétel - Örömda.

Franz Schubert: Téli utazás (Winterreise) D. 911– részletek.

Franz Schubert: Erbkönig, Op. 1. D. 328.

Felix Mendelssohn-Bartholdy: Szentivánéji álom (Sommernachtstraum), Op. 21. - Nászinduló

Erkel Ferenc: Bánk bán – részletek.

Robert Schumann: Dichterliebe, Op. 48. – részletek.

Liszt Ferenc: Les Préludes

Giuseppe Verdi: Nabucco – Rabszolgák kórusa

Wagner, Richard: A nürnbergi mesterdalnokok (Die Meistersinger von Nürnberg) – nyitány

Szergej Rahmanyinov: Vocalise, Op. 34, No. 14.

Claude Debussy: Clair de lune (Holdfény).

Maurice Ravel: Bolero.

Carl Orff: Carmina Burana.

Bartók Béla: Divertimento, BB 118, 1. tétel.

Kodály Zoltán: Psalmus Hungaricus.

Conlon Nancarrow: Etüdök gépzongorára (Studies for prepared player piano).

Kurtág György: József Attila-töredékek, Négy dal Pilinszki János verseire

Arvo Pärt: Magnificat.

Steve Reich: Zene 18 zenészre (Music for 18 Musicians).

Eötvös Péter: Mese (1968), Tücsökzene (1970).

Populáris zenei szemelvények:

magyar anyag./elsősorban éneklésre/

külföldi anyag: Gonda János: A populáris zene antológiája c. kiadványból

CÍM	SZERZŐ	ELŐADÓ
A hetedik	Póka – József Attila	Hobo Blues Band
Apám hitte	Presser, Zorán – Dusán	Zorán
Az utcán	Szörényi – Bródy	Illés együttes
Azért vannak a jó barátok	Máté Péter – S. Nagy István	Máté Péter
Budapest	Cseh Tamás – Másik János – Bereményi Géza	Cseh Tamás

Európa	Varga Miklós – Varga Mihály	Varga Miklós
Felkelt a napunk...	Szörényi – Bródy	Illés együttes
Gyöngyhajú lány	Presser – Adamis	Omega
Ha én rózsá volnék	Szörényi – Bródy	Koncz Zsuzsa
Ha itt lennél velem	Republic együttes	Republic
Ilyenek voltunk	Kovács Ákos	Ákos
Iskolatáska	Hajdú – Demjén	Bergendy együttes
Könnyű álmot hozzon az éj	Várkonyi – Miklós	Charlie
Levél a távolból	Szörényi – Bródy	Fonográf
Mama kérlek	Bródy János	Koncz Zsuzsa
Miénk itt a tér	Presser – Adamis	LGT
Miért hagytuk, hogy így legyen	Szörényi – Bródy	Illés együttes
Mondd, hogy nem haragszol	Szörényi – Bródy	Fonográf
Most múlik pontosan	Kiss Tibor	Quimby
Ne várd a májust	Bródy János	Zorán
Nemzeti dal	Tolcsvai László – Petőfi Sándor	Tolcsvai László
Nézz az ég felé	Lerch István – Horváth Attila	Charlie
Szállj fel magasra	Gallai Péter – Köves Miklós	Piramis
Szólj rám, ha hangosan énekelek	Presser Gábor	LGT
Te majd kézen fogsz és hazavezetsz	Presser Gábor	Presser Gábor
Ugye mi jó barátok vagyunk	Presser – Dusán	LGT, Zorán, Demjén
Valaki mondja meg	Presser – Adamis	Presser Gábor
Várj, míg felkel majd a nap	Lerch – Demjén	V'Moto-Rock
Zene nélkül mit érek én	Máté Péter	Máté Péter

Jazz, világzenei művek CD-DVD-felvételei.

A továbbhaladás feltételei

A tanulók az énekes anyagból 40 dalt és műrészletet részben kottából, részben emlékezetből kifejezően énekeljenek csoportosan.

Legyenek képesek néhány dallamból (népdal, műdal, zenei téma) álló csokor felidézésére egy-egy témán, műfajon, stílus körön belül is.

Egyszerűbb két- és háromszólamú kórusművek vagy azok részletei, kánonok éneklése csoportosan.

A tanulók a generatív tevékenységek eredményeként érzékeljék, ismerjék fel a zenei kifejezés, a forma, a műfaj és a zenei eszközök közti összefüggéseket.

A kottakép elemeit és az alapvető zenei kifejezéseket ismerjék fel és értelmezzék, tanári segítséggel reprodukálják.

Legyenek képesek a műalkotások üzenetét felismerni, a bennük megjelenő sors- és magatartásmintákat értelmezni, gondolatiságukat, morális és humánus tartalmukat megérteni.

A kiemelkedő zenei műalkotások megismerése által korunk kulturális sokszínűségében igazodjanak el.

A tanulók sokféle zenei stílust, korszakot, zeneművet megismertek (min. 20 alkotás).

A tanulók ismerjenek fel minimum 20 alkotást.

Tudjanak tájékozódni a legfontosabb műfajokban és a stíluskorszakokban.

A műveket kontextusba helyezve legyenek képesek saját élményeket is felidézni, választásaikat indokolják meg.

Különbséget tudjanak tenni világi zene, egyházzene, szórakoztató, alkalmazott zene, programzene, abszolút zene között.

A két év során az áttekintést segítő különböző szempontok alapján ismerjék meg a különböző zenei stílusok jellemzőit, kronológiailag és műfajilag rendezettség alakuljon ki az eddig megszerzett és ebben az időszakban kiegészített zenei ismeretekben.